Орган Руського Народного Союза в Америці

Свобода

SVOBODA

РІК XX. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. ЧЕТВЕР, 26-ГО ВЕРЕСНЯ 1912. ЧИСЛО 39. VOL. XX. JERSEY CITY, N. J., THURSDAY, SEPTEMBER 26, 1912. No. 39.

Новинки.

Справлене ошибки. У попереднім числї нашої часописи, в статї „По Конвенції", поміщеній на сторонї 4-тій, лучила ся у другій шпальтї з гори прикра помилка. Надруковано там таке: „Головний касієр: п. А. Шаршонь (дістав) 292 голосів, п. Іван Воргач 117 голосів, п. С. Митренко 37 голосів". Зацитовані слова просимо справити так: п. А. Шаршонь 292 голосів, п. С. Митренко 37 голосів, п. Іван Воргач 17 голосів.

Для вигоди наших читачів. В сїм числї „Свободи" починаємо друкувати дуже гарну і займаючу повість з козацьких часів, „За сестрою". Сю повість написав звісний бережанський адвокат, Др. Андрій Чайковський. Всї його повісти і оповіданя читають ся дуже легко і з великим заінтересованєм. Думаємо, що наші шан. читачі будуть з оповіданя „За сестрою" вдоволені; будуть читати його самі та ще й другим дадуть. Щоби таке гарне оповіданє не пропадало враз з кождочасним числом „Свободи" (бо часопись по прочитаню звичайно викидаєть ся), постановили ми друкувати його в такій формі, щоби з него можна собі зложити осібну книжку. Від тепер всї повісти і оповіданя будемо печатати в подібний спосіб, а наші читачі прийдуть з часом до гарної бібліотеки. Просимо лише не нищити безпотрібно дотичної картки із „Свободи", а при складаню аркуша уважати добре на порядок сторін, котрих в кождім аркуші є 16.

Як ідуть жертви на памятник Т. Шевченка у Київі. В с. Максимівцї на Чернигівщині відбули ся недавно збори тамошної консумційної спілки. При розділюваню чистого доходу товариства, подано до управи ось таку заяву: „В 1914 роцї сповнять ся столїтє з дня народженя нашого кобзаря, незабутнього Т. Г. Шевченка. Громадянство України як і инші народи, що шанують память своїх великих людий, становлячи їм памятники, теж збирає жертви на памятник Шевченкови в Київі. Жертвують на сей памятник не тільки окремі люди але земства й міста, споживні кредитові т-ва й инші... Тому ми радимо управі нашого т-ва предложити загальним зборам, щоб пожертвувати із прибутків нашої крамницї 10 карб. Бо комуж і дбати про достойне пошануванє памяти великих синів свого народу, як не своїм же таки людям, Українцям, щоб і свої, і чужі бачили і чули про нашого Кобзаря. За щож йому становлять памятника? За те, що він силою свого слова боров ся за красшу долю нашого рідного краю і нашого народу. Народ тоді стогнав під кріпацьким ярмом, і Шевченко голосно повставав проти неволї. Лиху долю нашого народу він висьпівав у своїх чудових творах; він закликав панів, щоб вони не знущались над людьми „обніміте, брати мої, найменшого брата" так казав Шевченко. Алеж не в тім тільки слава Шевченка: бо проти кріпацтва говорили і писали богато осьвічених людий, та не всім однакова шана. Тим великий Шевченко для нас, що писав він на своїй рідній мові, показав людям, що не сьміятись треба з своєї мови, а шанувати її, показав, що наша мова не мужицька, а людська, за те ставлять йому памятник". З сим внесенєм счинила ся цїла хрія. Передовсім виступив проти читаня заяви урядник, бо ніби то її не було на дневнім порядку, колиж йому доказали, що ся заява виходить з розгляданя доходів, тодї місцевий батюшка зрік ся з голови зборів, щоб часом не вийшла яка халепа з ухвалюваня жертви на памятник Тарасови. При обговорюваню висоти жертви, побивав ся батюшка, щоб вона не перейшла часом 5-ти рублїв, бо треба — мовляв — гроша ще й на нову церкву. Остаточно батюшка при асистї урядника хоч не ударемнив зовсім ухвали, то все таки добив ся того, що на памятник Шевченкови, призначено тільки пять рублїв.

Добрий брат. Панна Мейбел Кампбел з Верплянк, Вестчестер, хотїла розложити в печі огонь і в тій цїли поляла дрова нафтою. При підпалї наступила експльозія, від якої заняли ся рукави необережної дївчини і попалили їй тяжко обі руки і рамена. Прикликаний лїкар заявив родичам попеченої, що уратувати її можна тільки тодї, коли хтось згодить ся дати їй відповідну скількість своєї власної, здорової скіри, яку він прищепить попареній дївчині. На се згодив ся охотно брат-близнюк попеченої, Гарольд. Він обнажив зараз свої плечі і наставив їх докторови. Лїкар вирізав з плечий Гарольда спорий пас скіри, прищепив її на руки і рамена панни Мейбел і тим способом уратував доброму братови його сестру-близнячку.

Ловля на воробців. В невеличкій місцевости Нутлї, Н. Дж. є ратуш, якого стїни оброслі довкола густим блющем. У тім блющи загнїздила ся велика сила воробців, які своїм цьвірінькаванєм справляли такий галас, що ніякий міський урядник не міг спокійно робити своєї роботи. На днях удав ся посадник міста до бувшого начальника огневої сторожі Стаґера і попросив його знайти яку раду на докучливих птахів. Стаґер вишпирав десь величезну сїть, розпостер її зручно над дахом будинку і зловив відразу більше ніж 600 воробців. Сусїдні міста насьміхають ся тепер з мешканців Нутлї і питають їх, чи смакують їм вороблячі паштети. Декотрі жартують, що нутлїйцї винайшли дешевий спосіб поживи і що від тепер цїна споживчих артикулів піде значно в долину...

Може би і у нас таке здало ся? Протестанський пастор в Данбурі, Конн. заказав своїм парохіянам приносити якінебудь цьвіти на похорони померших. „Гроші видані на цьвіти — каже згаданий пастор Шанлї, — якими прибирають ся домовини і гроби померших, можуть бути ужиті на якусь лїпшу, пожиточнїйшу цїль". Пастор Койл з сусїдного міста Ню Гавен обіцяв ся піти слїдами свого товариша-сьвященика. — Чиж не мудра гадка? На що властиво здали ся вмерлому дорогі цьвіти?...

Добре жниво. Оноді відбула ся ловля угрів в горішній части ріки Гудзон. На невеликій просторони зловили рибаки, яких було 300, поверх 1000 штук сеї смачної риби. Деякі угри були на 5 стіп довгі і важили по 6 фунтів. Такої скількости угрів не було в тій ріцї єще нїколи.

Щаслива проступниця. Панї Пейдж з Ню Йорку обжалувала панну Еву Ріо, з походженя Францужку, о крадїж. Судова розправа відбула ся на початку сього тижня в Бріджпорт, Конн., місци замешканя обжалованої дївчини. По переслуханю обох сторін суд засудив панну Еву на грошеву кару. На розправі, яка тревала кілька годин, сидів один старий кавалєр (його імени часописи не подають), властитель двох театрів в Коннектікут. Він набрав переконаня, що засуджена дївчина невинна і тому заплатив за неї кару, бо п-а Ріо не мала гроший, а відтак їй осьвідчив ся. Дївчина приняла пропозицію 45-лїтного конкурента і згодила ся стати його жінкою. Богатий жених вносить тепер до висшого суду апеляцію проти засуду своєї нареченої і має надію очистити її перед закидом злодійства. От де люди знаходять своє щастє!

Бій під Бородіно. Офіціяльна Росія обходила недавно сьвяточними обходами і військовими парадами столїтний ювилей крівавого бою під Бородіно, де полягло 44.000 російського а 35.000 французького війська. Побіда остала по сторонї Наполеона, але богато його коштувала, і слушно зовуть її „побідою Пирга". Занятє села Бородіно італійським віцекоролем наступило о 7 годині рано дня 7 вересня 1812 р. але бій трівав цїлу днину, заняв усї віддїли наполеонських військ, отворив йому дорогу до Москви і тільки одній хвилині ваганя мусів завдячувати „малий капраль" те, що цїлий той маневр коштував тільки людської крови. Коли французькі війська заняли найдогіднїйші позиції, головнож укріплене село Семйоновсьве і там витягли свої батерії, російське військо під проводом нерозважних ґенералів з цїлою силою розпуки кинуло ся на гармати. Почала ся різня страшна і безцїльна, як пише очевидець „зелїзо гармат тлїло від безцїльної різнї", російська армія була в тій хвилї розбита, несьвідома нічого, що дїєть ся перед і за нею і треба було лиш енерґічного нападу з боку Наполеона, щоби її розбити на прах. Але Наполеон вагаєть ся; минає година, російська армія приходить до себе, Кутузов формує нову боєву лїнію. Заревли гармати, забили барабани, бій почав ся на ново, але вже з далеко більшою розвагою з російського боку як передше. Вкінци Кутузов, бачучи безвихідність положеня, в повнім порядку звернув фронт і полишив Наполеонови вільний приступ до Москви.

Українець — сьвідок боїв Наполеона. На соті роковини великого бородинського бою, які відбули ся перед двома тижнями в цїлій російській державі, прибув також Яким Вінтонюк, бувший фельдфебель 53-го волинського піхотного полку. Вінтонюкови тепер 122 років. Та не дивлячись на преклонний вік держить ся він доволї бодро, волосє не то що не повипадало, але навіть і не посивіло. Вінтонюк говорить гарно і то з українська. Їхав він до Москви з рідного Кишенева, де живе його 90-лїтна жінка, а що в дорозї всюди його засипали питанями, то сильно утомив ся. Найбільш реальне, що в него остало ся з Наполеонових боїв, се дві рани одержані при Бородинї шаблею в шию і кулею в лїву ногу. Богато дечого з давних боїв в голові історика-ветерана помішало ся, та він все таки богато розказує і про окремі стрічи, про похід на Париж та про царя Александра I. і про Наполеона. З воєн 1812 р. виніс він безлїч медалїв, але їх хтось закрав. Тепер Вінтонюк — як подають московські часописї — тільки й мріє про те, щоб добути назад ті медалї та щоб, вертаючи домів вступити до Київа та побути в печерах. Вінтонюк обтяжений сїмєю та скаржить ся на те, що йому приходить ся важко жити. Ось так відвдячуєть ся офіціяльна Росія тим, що за неї проливали свою кров ще перед сотнею лїт — та сама Росія, що тільки тисячів рублїв сипле для московських яничарів у Галичинї й Буковинї!

Безконечне шпіґуньство. В Бориславі арештувала жандармерія Людвіка Мелїховича, бувшого російського офіцира, за шпіґуньство в користь Росії. При ревізії найдено при нїм річи, котрі сьвідчили про його вину. В два дни пізнїйше придержала жандармерія якусь Іздебську, також російську піддану, яка помагала в шпіґуньстві Мелїховичови. Обоїх винуватців відставлено до суду в Дрогобичи.

Глупота і забобонність темних людий не має границь. В громадї Кіш-Ірeґус на Угорщинї серед румунської людности настав великий переполох. Одна баба, якась Мідо пустила чутку, що в керници, одинокій на цїле село, находить ся смок. Налякані люди окружили гурмою громадський уряд і зажадали, щоби керницю сейчас заткати або висадити у воздух. Намір був такий грізний, що громадська управа рішилась керницю випомпувати і смока вбити. На приказ війта керницю висушено до години а на її днї знайдено — чорний намул. Тепер власть зарядила проти громадської управи карне доходженє, бо громада лишила ся без води.

Кровава побіда. Як доносять з Вильна, ворохобню саперів в Орапах поконано силою. Завізвано полк піхоти, що кілька разів стрілив до ворохобників. В наслїдок сальв, полягло 180 людий а 200 тяжко ранено.

1500 рублїв в лахманї. З Варшави доносять, що до одної купальнї при ул. Милій ч. 7. прийшов якийсь обдертий жебрак купати ся. По купелї показало ся, що хтось йому підміняв одїнє і замість лахмітя оставив новий порядний одяг. Всї гадали, що жебрак зрадїє, але тимчасом він почав розпучливо заводити і кричати. Показало ся, що жебрак мав в лахманї 1500 рублїв. Якийсь панок перебрав ся за жебрака, щоби прийти в посїданє поважної суми жебрачого гроша.

Полїтика російського уряду супроти Галичини.

Всї кацапські часописи, чи то старокраєві чи тутешні, американські, переповнені через край ріжнородними статями про „гоненіе русскихъ“ в Австрії. У тих статях найбільше брудних помий виливає ся на голови „мазепинців“, бо вони — мовляв — вирікли ся своєї прадїдної віри і пішли на службу... Римови. Що віра і народність одної суспільности не завсїгди з собою покривають ся, і що одно понятє не стоїть на перешкодї другому, се кождій людинї звісно, але тії, котрі під плащиком релїгійности пропаґують полїтичну ідею своїх висланників, говорять до темних людий инакше...

Яку силу мають наші Родимцї на Буковинї і як там з ними обходить ся австрійське правительство — хоч вони майже в цїлости визнають православну віру — се відомо кождому, хто хоч трохи читає старокраєві часописи. Як що кому неясно, нехай прочитає з увагою понизшу статю, перепечатану тут в цїлости з 95-го числа „Нової Буковини“, що виходить в Чернівцях два рази на тиждень. Ся статя носить назву „Псевдоправославє“, а зміст її такий:

„В Галичинї шалїє російська пропаґанда, котрої аґенти прибрали ся в рясу православних місіонарів. На надто вже незграбних дибах посуває ся їх місія, якої проповідники надаремно старають ся закрити її звязок з полїтичною і національною аґітацією. Офіціяльна Росія вже від років пильно дбала за те, щоби під релїгійною покривкою переконтрабандувати москвофільську аґітацію до унїятської Галичини. В російських духовних семинарах найшли вигідний приют заманені там московськими аґітаторами сини убогих галицьких селян, яких там виучують ся в найелементарнїйших правилах церковного знаня і висьвячують ся нашвидко на православних духовників, яких опісля висилають ся до вітчини як місіонарів православя. Не одним тільки щасливим трафунком треба приписати те, що в тих місіонарах викрито вовків в овечій скірі; виявило ся, що ті люди, з прибраною позою провозвістників правдивої віри, під покривкою релїгійної дїяльности одночасно сповняли службу членів шпіонського штабу, яку вревшті мусїли відпокутувати вязницею. Під пору чотирох таких сьвятців сидить під ключем. Двом з них, Сандовичови і Гудимі доказано навіть, що вони оставали в тїснім звязку з найбільше дїяльним шефом російської пропаґанди в Галичинї і на Буковинї, Бендасюком, при котрім львівська полїція попри кілька тисяч рублїв готівкою найшла посьвідку відобраних з почти грошевих посилок на зверх пів міліона рублїв.

„Дїяльність російсько - православних аґітаторів видала навіть вже деякі овочі. Певна скількість громад, передовсїм на польсько - українськім пограничу зголосила навіть своїм старостам перехід на православє. Російська пропаґанда вибрала для своєї роботи дуже вигідний терен. Аґітація російських попів звертає ся не так проти основних ріжниць унії, але оперує дешевими арґументами деяких дрібничкових ріжниць між греко-православними а греко унїятськими церковними звичаями, які виявили ся від часу заведеня унії в р. 1596., що санкціонувала давний православний обряд унїятів, і малює перед очима дорожачого своїм обрядом народа на стінї чорта мнимого повільного зливаня грецького обряду з римським. Тільки зовсїм мимоходом попри се прославляє ся Росію як одиноку сильну покровительку прадїдної віри, до якої будьто-би добирає ся католицька Австрія. Церковна пропаґанда одним махом перемінює ся отже в полїтичну аґітацію.

„Ми буковинські Українцї, що найшли в Австрії не лиш захист для нашої національности, але й пошану для нашої православної віри, із здивованєм слїдимо за сею злочинною роботою. В Галичинї уживає ся православного клича як примани для російської пропаґанди, наколи ми, що з преданністю ляжемо до нашої сьвятої віри, мимо того, що зберігли і культивуємо переданий нам нашими батьками православний обряд, давно геть відкинули всю спільність з російським національним і, розумієть ся, полїтичним сьвітом. В Галичинї гряде все, що веде православну пропаґанду, або що дає ся наклонити до православя, під російським прапором, коли тимчасом ми православні Русини Буковини плекаємо українсько-національний культ найчистїйшої води. В Галичинї видають ся тепер православє і московщина синонімами, наколи на Буковинї, поза тою частиною населення, що говорить по румунськи, православє і українство є рівнозначні.

„Буковинська Україна є доказом, що російська аґітація в Галичинї трафила на камінь. Віроісповідний розкол не є для нїякої нациї спасенний. Кому лежить на серци національний інтерес, той старає ся обминати всяку можливість живити віроісповідні ріжницї, або просто тільки зважати на них. Так думає православний буковинський Українець, які і його галицький унїятський співнаціонал. Але й пройнятий національним духом український сьвященик в однім і другім краю не думає инакше. Православний Українець на Буковинї противить ся з окрема православній пропаґандї російських аґітаторів в Галичинї, з уваги на те, що вона є тільки покришкою для російсько-національної і полїтичної пропаґанди і тільки має на метї підготовити ґрунт для мирної окупації австрійської України, якої не бажає собі галицький Українець на рівнї з Українцем буковинським. Православну пропаґанду попів-шпіонів в Галичинї осуджує буковинський Українець, але й відмовляє їй свого благословеньства і православна церков на Буковинї, котра є одиноко компетентною уймати ся за своїми вірними в Галичинї, колиб дїйсно найшли ся там які несспрофанованї полїтичною аґітацією і тільки із непорочних мотивів чутя і сумлїня зроджені прозелїти. Православні місіонарі в Галичинї нїчого так пильно не будуть берегти ся, як удати ся під покров буковинської православної церкви. Православний сьвященик з Буковини, відданий рівно щиро православній вірі, як і українській народности, висланий для прослїдженя стану сумлїня галицького псевдопрозелїта, мусївби бути прикро розчарований мотивами сего бажаного кроку наверненої душі. Але сей православний сьвященик з Буковини, Українець, сповнив би попри те все одну важну місію: він знищивби галицький синонім православя і російщини і обернув би в нїщо замисли московської православної місії, що руки до молитви складає, а в души чорта ховає“.

Дописи.

З Cohoes, N. Y.

Минувшої недїлї вечір відбув ся в Cohoes в церковній галї вокально-драматичний вечерок. Хотївбам Вам. Читачам „Свободи“ подати о тім до відомости бодай в короткости, щоби в часописи не забирати много місця.

Вечерок зачав ся вступним словом, виголошеним ясно і зрозуміло місцевим душпастирем, Вєч. о. А. Пеленьским. Відтак мішаний хор під управою місцевого дякоучителя п. С. Ягелли відсьпівав зовсїм поправно: „Ко зачeнька“ і „На городї калинонька“. Деклямували дві малі дівчатка: А. Копча („Дївчина до рожі“) і А. Туз („Дївчина до риби“).

В другій части програми представлено сценїчний образ „Страйк“ (написав Н. Струтинський). Сам „Страйк“ се річ, в котрій є много доброго, поучаючого і патріотичного, але є дещо, що варто було перемінити... Ролї грали слїдуючі: М. Мазуля (вокомана), І. Феленчак (реєнтого), К. Курчовська (Настуню), М. Гелета (Марусю), Л. Заливайко (жид. попихача), П. Ропіцький (академіка), Т. Грацонь (Василя), М. Каня (його жінку), Й. Филяк (мол. парубка), А. Васенко (мол. парубка, Т. Купчевич (жида), М. Михайляк і І. Кавка (школярів), І. Бойко (жандарма). Характеризував і убирав аматорів п. Малїґлувка. Суфлював п. Недїльський.

Загалом аматори грали добре і сьміло і в многих місцях убавили публику; приміром сцена з жидівським попихачом або з арендаром; поучаючими були слова академика Симеона; зворушувала до крайности розмова хлопців-школярів, сикованих учителямиляхами, що руським дїтям в школї забивали голову ляцькими калїками („Крживоусти“, „Ляскоnогі“, „Локетек“ і т. д.) а дїти, малі патріоти кликали: „Ми Русини, ми хочемо своє знати а не чуже!“; вкінци прикре вражінє робила сцена, де господин реєнтий з своїми твердими убіжденями не ішов з народом вперед і не підтримував страйку, але знюхавшись з ляшками і жидками, своїм затабаченим рилом рив, доносив і шкодив народній справі. До успішного заокругленя „Страйку“ причинялись декотрі епізодичні сцени зі сьпівами і любовними аферами. Особливо те місце, де ляшок-вокоман за свої горячі любощі до руської дївчини, дістав порядно поза уха від її оборонця.

Між актами відсьпівала п. Хр. Ягелло сумне і миле сольо („Місяцю ясний“ E-mol) в супроводї скрипки (грав п. С. Яґелло).

По представленю відсьпівав хор: „Сив сокіл“, „Ой летїла“ і „Який то вітер“...

Сьпів взагалї випав добре, в чім вже заслуга таланoвитого диригента п. С. Ягелли, котрий єсли дальше так буде працювати над собою, то стане напевно в ряди наших, на жаль не дуже численних, добрих дириґентів.

Одно, що вічно відбирає більшу половину блеску успішної працї когуським аматорам то се, що когуська церковна галя (мала, низька, тїсна) рішучо до вечерків неможлива... Горяч і душність страшна, а аматорам з горяча аж вуси відпадали! Се похибка тих, що так „практично“ будували і сей малий будинок призначили в горішній части на сьвятиню-церкву а на долї на „сьвятиню-штуки“ (школа і вечеркова галя).

В неоднїй місцевости в Америцї задля „практичности і здібности“ деяких одиниць буває так, що в більші сьвята в роцї більша половина народу на дворі, бо церковця не поміс тить, а підчас вечерків (концерти, представленя) в галї неможливо, бо за тїсно, тому мусить ся грати в чужих галях і за се порядно платити; і так виходить, що „ощадний Русин два рази тратить.

Сусїд.

З Centralia, Pa.

І не введи нас во іскушеніє... Один чоловік з нашого плейзу приступив був до місцевого братства сьв. Петра і Павла і до Р. Н. Союза. Се не подобало ся нашим москалюшкам і вони почали того чоловіка бунтувати. Ходили за ним крок в крок і все казали: „Покинь українчиків, бо вони не нашої віри. Вступи до нас, бо наша релїґія лїпша“. Несьвідомий чоловік послухав злих дорадників і виступив з Р. Н. Союза.

Дня 18-го вересня с. р. пішов сей чоловік до майнів. Ненадійно зсунула ся на него величезна брила угля і цїлком його засипала. Наставники копальнї кажуть, що тїла погибшого не можна буде добути скорше, аж за 6 місяців. Небіщик полишив в краю безпомічну жін[illegible], що тепер бідуватиме через неоглядність свого недбалого мужа.

Сей сумний случай нехай буде наукою і осторогою усім тим, що дають леда кому баламутити ся зі шкодою для них самих і для їх родин. Не слухайте, Родимцї, нїяких темних духів і не копайте собі своїми власними руками студеного гробу. Приступайте громадно до Р. Н. Союза, заобезпечте себе на случай несподїваної смерти, і не лишайте своїх рідних без способу до житя. Стереженого Бог стереже, а хто не належить до нїякої запомогової орґанізації, сей не повинен навіть звати ся людиною!

Ф. Флюдович.

З Chicago, Ill.

Сердечна просьба від парохії Рожд. Пресьв. Богородицї в South Side, Chicago, Ill.

Дорогі Братя і Сестри Р. Н Союза в Америцї!

Майже в кождім числї нашої „Свободи“ читаємо дописи із всїх закутин американської Руси-України, де лише який-такий гурток наших родимців знаходить ся, як то славно і торжественно відбуло ся посьвяченє то угольного каменя, то нової церкви і т. п.

І справдї, нераз якось так мило, так весело на души і серцю зробить ся і так серце зворушить ся, що иноді аж слези з очий поплинуть. Тож і ми ідучи за приміром наших Братів-Русинів, за Божою помочію пробудились зі сну і задумали також зачати богоугодне дїло, тай закупили на сю Божу цїль 5 лотів і дім на помешканє для сьвященика, а тепер розпочалисьмо будову церкви, але як відомо Вам, дорогі Братя і Сестри, що початок у кождім дїлї дуже тяжкий, особливо серед нинїшних обставин.

Помимо ріжнородних трудностий знайшло ся у нас прецїнь кількадесять родин тай самотних молодців і дївчат, у котрих ще русько українське серце бє і хотїли би який такий свій кутик мати, де би могли зійти ся і принести жертву Господу Богу. Але позаяк не можемо собі самі дати ради, тому вносимо сердечну просьбу до Вас, дорогі Братя і Сестри, і просимо Вас в імени Божім, не відкиньте нашої просьби, поможіть нам ласкаво, зложіть на олтар свою маленьку офіру, за котру Господь Бог нагородить Вам сторицею. Найменший дар буде у нас сердечно принятий. Особливо просимо ласкаво Панів Секретарів Р. Н. Союза перечитати сю просьбу на своїх місячних мітінґах і заняти ся сим Божим дїлом, а за Вашу працю кличемо тричи: Спасибіг!!!

Жертви просимо ласкаво засилати на адресу: Петро Щербатий, 4608 So. Jaulina Str., Chicago, Ill.

За Уряд церковний:

Петро Андрух, предс.,
Петро Щербатий, секр.,
Николай Шкварла, кас. і куратор,
Емілїян Скородинський, куратор.

АНДРІЙ ЧАЙКОВСЬКИЙ . . .

ЗА СЕСТРОЮ

ОПОВІДАНЄ

З КОЗАЦЬКОЇ СТАРИНИ

JERSEY CITY, N. J.
З друкарні „Свобода", 86 Grand St.
1912.

стужею та спекою захистити ся, а більш нічого. Нікому не снило ся вкладати на будову гарних домів з хоромами, бо ніхто не вгадав, що завтра стане ся, чи його праця від разу не спопеліє. То були страшні часи набігів татарських на Вкраїну.

У тих часах вибирали люди під свої оселі такі місця, які після їх гадки давали би найпевнійший захист перед ворогом, та в яких можна би найвигіднійші знайти умови до житя: ото ж недалеко води або над водою, а відтак близь ліса або очерету, де би на випадок татарського набігу набезпечнійше було скрити ся та уйти поганської неволі.

Спасівку заложили на сему місці тому, що тут надибали цілий гай терновий та й до Дніпра не було далеко, де росли великі ліси, звідкіля можна було набирати достатком дерева.

Першою роботою Спасівчан, що тут поселили ся, було прорубати серед терневого гайку круті стежки та покопати ями на схованок своїх статків на випадок якої татарської халепи.

Розмеживши відтак землю на оселі, вони обставились густим частоколом дубовим.

Та праця трівала кілька років, заки

були хатки готові і село розжило ся як слід.

Спасівчани зайшли сюди зза Дніпра, також по татарськім погромі, а що станули на тому місці на самого Спаса, тож і прозвали своє село Спасівкою.

В той час, як зачинає ся наше оповідання, Спасівка була вже старшим селом. Вказували на се старі, зеленим мохом порослі стріхи, утоптані вулиці, стара церковця, і чималий цвинтар з деревляними, почорнілими, від старости похиленими хрестами, а далі навкруги частоколу повиростало чимало терня, з чого Спасівчани дуже раділи, бо се також спиняло приступ до села неменш частоколу. Лише дві були на противних кінцях села прогалини, зачинені воротами.

Спасівчани жили тут начеби в якій фортеці. Походячи з козацького роду, вони розуміли вагу небезпеки, і були на стільки осторожними, що на кожну ніч ставляли чергою сторожів при обох воротах, аби їх ворог не напав зненацька.

До того ще вони умовились з сусідніми селами, щоб у кожному були на поготівлі бочки зі смолою, які на випадок татарського

що хотіли його батька покарати. Тоді він втікав або до діда в пасіку, або в тернину, звідки не вийшов би був за ніщо в сьвіті, хоч нераз був дуже голодний.

Тоді вже Ганна вставляла ся за ним і вже так просила, так плакала, поки не випросила вибачення.

Тоді бігла в тернину. Вона одна знала, де Павлусь скрив ся, і звіщала йому добру новину.

Вертали разом до дому веселі і щасливі...

Батько звичайно в такім випадку погрозив Павлусеви пальцем, а до Ганни промовляв:

— Козир-дівка! Тебе би йно в посли слати...

З сего завязала ся між дітьми така любов, що одно без одного жити не могло, і здасть ся не було нічого такого, чого-б Павлусь для Гані не зробив...

———

Було се одної літньої неділі в місяцю червню.

Люди поприходили в полудне в церкви.

На дворі стояла красна погода. Пообідавши розійшли ся спочивати. Старі полягали в холодку під деревиною. Жінки порались з посудиною. Молодіж проходжалась по май-

дані. Так трівало, поки не задзвонили до вечірні.

Тоді все, що могло ходити, пішло до церкви, яка не могла всіх помістити.

Тож хто прийшов пізнійше, ставав або сідав під церквою. Парубки пішли під дзвіницю, а дівчата ставали гуртками по другому боці.

По вечірні розбили ся всі по майдані. Старі люди посідали на приспах під хатами або таки на траві. Недалеко церкви сиділи старші жінки балакаючи.

Дітвора вганяла по майдані а парібки засунувши бадьорно шапки на одно ухо, проходжувались повагом по вулицях, споглядаючи за дівчатами, що теж оподалік зібрали ся і ладились заводити вулицю.

Як іно сонце перестало жарити, взяли ся дівчата за руки і стали співати пісень. До них наблизили ся парубки і сталиж собі підтягати.

Пісня звабила і старших людий. Вони теж окружили молодих, придивляючись їх забаві, хоча се була така звичайна річ в українському селу, яка кождого літа у неділю або сьвято повтаряла ся. Оподалік від того гуртка те саме робило молодше покоління Спасів-

підніс в гору свого противника, та як лише сей відстав від землі, розмахнув ним і кинув на землю.

Тамтому стало соромно і лежачи ще, став Павлуся бити кулаками...

— А гов! Півні! — гукнув якийсь парубок і вмить розірвав воюючих... — Досить з вас, оба ви браві козаки будете...

Хлопців начеб водою обіляв...

— Не зачіпай Гані — говорив Павлусь — ніхто не сьміє її торкнути, а то побю...

— Хиба ж вона мальована? Чого лізе до гурту таке нечіпай-мене...

— Павлусю, ходи сюди! — кликнув дід Андрій...

— Воно гарно, що ти за сестрою так встоюєш ся, та бач, він се не нарошно, а припадком... ну досить... спати час...

І всі стали розходити ся домів. Тепер залунала пісня по цілому селу між хатами. Нікому не хотіло ся розставатись з таким на причуд гарним українським вечером...

Гомін став стихати. Де де заблеяла в клуні вівця. Від степу долітали голоси дикого нічного птаства. Дід Андрій повечерявши з семею, сидів ще довгенько на приспі, покурюючи люльку. Він оглядав ся по зорях,

міркуючи, яке буде веремя. Наспівав час сінокосів і треба було людям погоди.

Відтак здіймив шапку і став півголосом молити ся.

Серед молитви почував якийсь внутрішний неспокій, начеб чого лякав ся. Відмовляючи акафіста, якого знав на память, він пішов поглянути, чи вартовий біля дверий не спить.

Вартовий загорнувшись кожухом, похожав з рушницею біля воріт, муркотячи якусь пісню під носом.

— Співаєш, Филемоне? — заговорив дід здалеку. Він знав, що так то не конче безпечно зближати ся до вартового.

— Не співаю, а підспівую, бо дуже мене сон бере, аби часом не заснути...

— А не чути нічого?

— А хиба що? Тихо, як в усі... Щоби воно таке мало бути чутно?

— Мені чогось лячно, начеб де-небудь недалечко вовкулака блукав.

— Ет! Який там вовкулака! Вам би, діду, спати пора...

— Здоров будь, Филемоне!

— Здоров, діду!

Дід Андрій завернув в село, розпочинаю-

В таку скрутну хвилю люди лише знають виносити з хати, що під руку попаде, а більше нічого.

Судаки найскорше повставали, та й ще не вспіли повиносити усего добра з хати та комори. Увихали ся всі, аж попріли...

Аллах! Аллах! — залунало з обох боків, де були ворота.

Сей крик був такий могутний і дикий, що приглушив усі крики та зойки в селу. Та не те, що приглушив, але від того чортового крику усе в селі притихло. Лише тріскіт горіючих хат, та лоскіт падаючих криш і стель було чути. Всьо проче начеб зачароване замовкло. Навіть товар занімів. Кожен стояв мов закаменілий і не знав, що робити.

— Збрую бери, чого став?! — гукнув якийсь голос.

І знову все заворушилось, як мурашки. Кожен хапав, що під руку попало, і ладив ся до оборони.

У сій хвилі з обох боків на майдан сунулась чорна маса, збита в купу. Здавало ся, що якась чорна, як ніч, хмара впала на землю і суне лявою з двох боків в село. А з тої хмари лунав заедно чортячий крик: Аллах! аллах! Почулось декілька вистрілів з рушниць

I.

На правому березі ріки Самари, яких десять миль від Дніпра, лежало українське село Спасівка. Даремне шукав би хто в теперішню пору за ним. Воно пропало. Зруйноване, поросле травою, як богато богато инших тогочасних осель українських.

Як Спасівка не відріжняла ся своєю долею від других посестриць, так само була похожа своїм зверхнім виглядом на другі оселі: такі самі хати з дерева та глини вкриті соломою або очеретом.

Хати стояли рядком віконцями на південь, отоечні огородами та садками. По середині села велика площа — майдан, на якому стояла невеличка деревляна церковця, а побіч неї вбоге попівство.

Не було тут видно зверха ніякої заможности. Кожен клав хатку таку, щоб лише перед

набігу треба було запалити, аби тим способом остерегти других про небезпеку.

Такий лад завів в селу старий досьвідний козак, котрий прийшов сюди з першими поселенцями. Та хоча старий Охрім вже давно лежав в сирій земли, то Спасівчани придержували ся тих звичаїв і далї.

Та якось Спасівчанам до тої хвилї жилось безпечно. Чи спасівка не лежала на шляху татарському, чи з якої иншої причини, досить, що до тепер нічого її не трівожило. Спасівчани жили безпечно, пахали землю, годували товар і кохали пасіки, славні на цілу Задніпрянщину, та позаводили гарні сади. В Спасівці жив славний козацький рід Судаків.

Вони славили ся тим, що не було між ними одного, який би не бував на Січи між низовим товариством. З того виходило, що їх було мало. Богато з них полягло головами у битвах, богато пішло в неволю, а жіноцтво переходило до инших родів.

Тому то сї, що остались живими, богатїли на ціле село і з того були у всіх в великій пошанї.

Рідня Судаків під той час складала ся з старого діда Андрія — яких 70 років з роду,

його сина Степана, його жінки Парашки, двох синів Петра і Павла, та дочки Ганни.

Властиво Петра тоді вже не було дома; на Запороже пішов. Другому синови Павлови було пятнайцять а дочцї Ганнї тринайцять літ. Поки діти були молодшими, цілим хазяйством клопотали ся Степан з жінкою. Дід Андрій пильнував Пасіки, наглядав хати і дітий. Вважав своїм обовязком привчати Павлуся до рицарського ремесла.

Вчив його їздити на кони, кидати списами та арканом, стріляти з рушниці та з лука і орудувати шаблею.

В инших хвилях оповідав йому про Запороже, про козаків, їхні звичаї, та про всі походи й пригоди з свого житя.

Діти слухали залюбки оповідання дідуся, а Павлусеви снили ся відтак битви з татарвою, степ широкий і він мрів заєдно об тім, коли й він підросте та стане славним козаком. Павлусь і Ганна любили ся дуже між собою. Він її вчив потай діда тих усіх штук, яких навчив ся від дідуся, бо дідусь все говорив, що се не жіноче, а козацьке діло.

Від сих оповідань виробляла ся у Павлуся завзята та дика козацька натура. В такім молодечім порививі зробив він не одно таке, за

ки: діти недолїтки, хлопята і дівчата. А все те в сьвяточних одягах, вмите та вичесане, заквітчане і пристроєне.

Любо було поглянути.

Навіть панотець Амврозий не видержав, а вийшов з попадею та дочкою на майдан подивити ся на вулицю та послухати пісень.

Над самим вечером пригнали скотарі товар з пасовиска.

Опять новий образок. Скотарі вигукували і заганяли товар у ворота. Поважні корови та воли, гойдаючи головами, йшли до своїх загород. Вівці блеяли, тиснучись в гурток, а коні розбігли ся по майдані та скубали траву.

Корови й не гадали виминати вулиці, а йшли в саму середину між дівчат. Настав веселий крик і сьміхи, усе розбрилось.

Дід Андрій сидів з сусїдом Панасом на приспі.

Покурюючи люльки розмовляли о хазяйстві.

— Сего року мабуть врожай буде, — каже Панас.

— Дай Господи. Коби лише в злу годину не вимовити...

— Ходив я сегодня вранці в царину, аж душа радіє, таке всьо повиростало.

— Колиб хоч саранї не було...

— От і не говори! Хай сьвята Покрова заступить — сказав Панас і перехрестив ся...

— Та я собі сего не бажаю, але всіляко буває...

В сій хвили надбігла купа малих хлопців, що гнали за дівчатами ровесницями, та вигукували, сьміючись:

— Мурашки, ховайте подушки, татари йдуть...

— Не викликуй чорта з пекла! — гукнув дід Андрій.

Та хлопці на се не зважали а гонили далї. Оден хлопець піймав Ганю за плече, та так сіпнув, що дівчина впала на землю. В сій хвили прискочив до його Павлусь і піймав за карк.

— Як ти сьмієш? Се моя сестра...

Той обернув ся і хватив Павлуся те-ж.

Стали борикати ся.

Павлусів противник був старший і дужший. Він хопив Павлуся півперек і тиснув цупко руками. Оба червоні, мов бураки, стали бороти ся. Зараз обступили їх другі і стали придивляти ся, хто кого поконає, хоч усім здавало ся, що Павлусь не дасть ради.

Та воно не так стало стало ся. Павлусь

чи акафіста далі від того кондака, на якім зупинив ся, розмовляючи з козаком.

Йому було соромно самого себе, що без причини лякає ся. Вже не йшов на другі ворота а прямцював до хати.

В сій хвили пролетів над сивою головою діда лилик і легонько зачепив його по голові крилом. А може лише вітрець від крила повіяв. Та від того дід аж на бік ускочив.

„Господи! що мені стало ся?" заговорив сам до себе... „Хиба ж мені вже смерть у вічи заглянула? Чого я так лякаюсь? Не в такій небезпеці бував, та не лякав ся, а ось і лилик настрашив... Тьфу на тебе!... Господи Спасе, помилуй!

Старий зайшов у хату. Вже всі спали. В хаті було душно. Дід не зачинив дверий і ліг на лаві...

Серед тихої ночи залунав церковний дзвін на трівогу.

Дід Андрій, що йно задрімав, схопив ся перший і поглянув у віконце. Вдарила луна з другого боку майдану. Значить: пожежа.

— А нуте, дітки, вставайте! гукав дід, в селу пожежа.

Усі похапували ся. Дід вибіг на двір. Тут вже гамір і крики. Він розглянув ся. По-

жежа розгоріла ся на всіх чотирох сторонах села...

Дід зміркував відразу, що се не припадок, а підпал... Се непремінно Татари.

Він вскочив в хату і вхопив довгу спису в руку.

— Стефане! Зброю бери! в селі Татари!

Діти стали плакати, а дід вибіг прожогом з хати...

На дворі стало ясно від пожежі. Ціле село прокинулось. Люди з криком та зойком стали ратувати свою мізерію. Виганяли товар зі стайні, та виносили із хат свої статки.

Про ратунок горючих хат не було що й думати. Не було чим гасити, а соломяні кришї висушені від сонця займали ся одна по одній.

У селі стало мов в пеклі.

Товар ревів, вівці блеяли та завертали до горіючих хлівів, коні бігали мов бішені по майдані, та перевертали людий, налякані птиці кружляли в округ полумя. Діти плакали, жінки голосили, козаки накликували, та ніхто нікого не слухав. Кожен робив, як знав, а дехто таки не знав, що йому робити, і стояв без діла.

Але Татари не показували ся...

КАЛЕНДАР.

ВЕРЕСЕНЬ.

. ст.	Дні	Руські сьвята
26	Четвер	Корнила сотн.
27	Пятн.	Воздв. Ч. Хр.
28	Субота	Никити. Фил.
29	Неділя	18. Евфремії
30	Понед.	Соф., В., Н., Л.
1	Вівтор.	Жовт. Евфем.
2	Середа	Трофима

НОВИНКИ.

Смерть патріота. Дня 31. серпня с. р. помер у Львові **Тадей Соловій**, доктор прав, адвокат у Львові, синдик Галицької гр. кат. Митрополії і Галицького Банку краєвого, член Видавничої Спілки „Діло" і богатьох українських інституцій. Покійний уродив ся в Поториці, сокальського повіта в р. 1857. Гімназію скінчив у Львові і тут записав ся також на студії правничі, котрі докінчив у віденськім університеті, де й узискав докторат прав. Від політики тримав ся осторонь, затеж був душею декількох наших товариств фінансових і економічних та підпомагав щедро наші інституції просьвітні. Через ціле своє житє був чоловіком глубоко релігійним, тож не диво, що його похорони (дня 2. с. м.) відбули ся вельми величаво при численнім здвизі львівських і околичних Русинів. Із полишеного майна, яке розділив між свою рідню, визначив отсї записи на українські народні цїли: „Українському Товариству Педагогічному" 10 тисяч корон, Товариству „Просьвіта" 5 тисяч корон, а на одноразові двотисячні підмоги для кандидатів на будучих українських професорів університету 4 тисячі корон. Честь тихому робітникови на ниві нашого національного відродження і вічна Йому память!

Поліціянт-герой. Йосиф Клінґер, міський поліціянт в Шамокін, Па. побачив наїзджаючий на маленьку дівчинку автомобіль. Він підбіг швидко і уратував дитину, але одно з колїс автомобіля хопило його за ногу і кинуло ним об землю з такою силою, що він падаючи розбив собі чашку. Тепер сей поліціянт лежить умираючий в шпитали, але за те сповнив свій обовязок.

Віспа в Пітсбурґу. Санітарні власти в Пітсбурґу, Па. занепокоєні вельми численними випадками віспи, яка появила ся в ріжних дільницях сего міста. Розведено строгий нагляд, щоб сю небезпечну заразу придусити в самих таки початках.

Надмірна амбіція. Пятнайцятилїтна Ева Валлес, з Гармон, Н. Й. пішла ондї на кінематографічне представлене (moving pictures). На тім представленю вона забарила ся понад означену годину і її батько посварив за те на неї. На другий день дївчині забажало ся знов піти на „мувінґ-пікчерс"; вона попросила матір о позволенє, але мати не згодила ся. Вїмова матери так подїлала на хоробливу амбіцію Еви, що вона удала ся до своєї спальні і там зажила спору дозу карбольового квасу. Побачила се молодша сестра Еви, Олена і нарobила крику. Надбігла мати і вляла в горло вючої ся з болю дочки відповідну скількість антидоту (відтрутки). Відтак завізвано лїкаря і сей випомпував отрую з жолудка терплячої через нерозум дівчини.

І так зле, і так недобре. Один робітник в Ню Йорку, Макс Синдовський, вложив був перед кількома роками два тисячі долярів до банку. Сей банк попав у невиплатність і Максові гроші пропали. Від того часу Синдовський не мав уже довіря до американських банків, а все те, що працею своїх рук заощадив, носив завсїгди при собі. Ондї пішов він на цвинтар, щоби помолити ся на гробі своєї матери. Повертаючи з кладовища, спостеріг, що якийсь спритний злодюга витягнув йому з кишенї $6.373. Бідний зарібник стратив по раз другий свій заощаджений гріш, а коли з часом знов доробить ся, буде певно в немалім клопотї, куди йому подїти призбирані центи.

Кандидати на послів до російського парляменту. „Русское Слово" доносить, що всупереч становищу синода буде аж 19 православних епископів в Росії кандидувати на послів до IV думи. В деяких місцевостях число духовних таке велике, що на виборчих зборах мати-муть більшість і тому росте число духовних кандидатів на послів.

„Поляк" — обидою. Dziennik berliński подає кілька случаїв про те, як Нїмцї в Берлїнї один одного прозивають словом „Pollacke" в обидливім значіню, та як обиджені на се реаґують. І так — пише Dz. berl. — недавно була в берлїнськім судї розправа: Нїмець Нїмця прозвав „Pollacke", сей подав обидника до суду, суд признав се за обиду і засудив його на арешт. Другий случай був такий, що трамваєвий кондуктор викинув з воза подорожного за те, що кричав до нього „verfluchter Pollacke". Сим возом їхав співробітник Dz. berl., котрий спитав кондуктора, чи він Поляк, що так образив ся. На се відповів кондуктор гордо: „Gott sei Dank, nicht!" і пояснив йому, що се обидливе прізвище, якого часто уживають берлїнські робітники. Третий случай, про який пише Dz. berl. був такий. Трамваєвий кондуктор Нїмець кричав до фірмана Нїмця, котрий їхав тяґаровим возом, щоби уступив ся скоро з дороги; тодї сей послїдний крикнув люто до кондуктора: „Was willst du Pollacke?!" Редактор Dz. berl. оповідав про сї прозвища передплатникам своєї часописи, котрі теж ствердили, що Берлїнцї слово „Поляк" уважають найбільшою образою. Сей дневник додає до того ще характеристичний случай про те, як Нїмцї відносять ся до Поляків. Нїмецький судія в Рибнику на горішнім Шлеску, Кнітль належав до сторонництва центра і після наказу своєї партії при виборах до сойму голосував на виборцїв, що мали віддати свій голос, після компромісу, на одного Нїмця (центровця) і одного Поляка. Се гоноровий офіцирський суд признав злочином і здеґрадував його з офіцира мимо того, що позатим він був нїмецьким патріотом і навіть заявив раз, що остро возьме ся в судї до Поляків („die Polen schaerfer anfassen").

„Поправили". Часопись „Земщина" приносить вістку доволї характеристичну для російських відносин. Ось в однім шкільнім підручнику названо Росію конституційною країною. Монархістична преса вдарила через се на ґвалт і ось у новім виданю учебника згадку про конституційний лад вичеркнено, а до того ще й заборонено учителям переводити паралелю між державною думою і радою та законодатними тїлами конституційних держав.

Жертви палюнки (горівки). В коршмі в селї Забелче, коло Нового Санча, заложив ся Іван Фецько, що випє нараз 4 лїтри горівки. Закладу однак не виграв, бо по випитю 2 лїтрів палюнки впав трупом на місци. — Така сама доля стрінула господаря Щецїну, який по випитю 1½ лїтри віддав Богу духа. — Ще страшнїйший випадок мав місце в селї під Муром в Росії. Там заложив ся молодий на своїм весїлю, що випє 12 фляшок пива. „Виграв" він справдї заклад, але вкоротцї зімлів і по хвили помер. Молода отроїла ся з розпуки карболем.

Дитина зварила ся в молоцї. Катерина Тудереан, селянка з Кімполюнґу на Буковинї, оставивши в хатї свого 2 лїтного синка, що спав на печі, вийшла сама в город, щоби накопати барабoль на вечерю. В часї неприсутности матери дитина збудила ся, а хотячи злїзти з печі, впала головою в долину до баняка, що стояв на кухнї повний кипячого молока. Коли мати вернула до хати, застала свою дитину неживу і прямо розварену в молоцї. Проти необережної матери розведено судове доходженє.

До чого може служити аматорська сцена. Польський робітник Вашичек з Блендовіц на Шлеську украв в Живоцїцах кілька куліс з аматорської сцени і зробив собі з них хлївець на безроги. Цешинський суд засудив його за таке легковаженє штуки на 3 дни вязниці.

Затроєне мороженим. У Джуліяно де Кампаня, коло Неаполю (в Італії), видав посадник Піколя обід, на якім подано морожене (ice cream). По обідї дістало богато гостий сильних жолудкових корчів, тому їх перевезено до шпиталю. Тут 60 із гостий за короткий час померло, прочі находять ся у небезпецї. Справа доси невияснена.

Арабська преса. У нас взагалї мало знає ся про розвій арабської преси в Азії та Африцї. Однак тамошний пресовий рух з року на рік зростає. Він обявляєть ся в першій мірі серед образованих кляс, а на ширшу суспільність полишаєть ся поки-що без впливу. Послїдними роками арабська преса дуже розвинула ся. Давнїйше виходило лише кілька часописий в Альжирі, Тунїсї, Каіро та Бейрутї, за се останніми часами пооснували цїлий ряд часописий. Протягом послїдних кількох місяців повстало сїм нових арабських ґазет, а то: три в Сирії, одна в Тунїсї, одна в Египтї, одна католицька в Баґдадї, видавана тамошними Кармелїтами, і одна в Мексику. Крім сього виходить чотири нові тижневники: два в Каіро, один в Бейрутї, а один в Танжері. Як велике є число часописий в поодиноких містах, доказує один примір. В Баґдадї виходить десять часописий, з сих пять в арабській, а пять в турецькій мові. Сї часописи відзначають ся сатиричним тоном, богато ілюстровані, загалом цікаві. Египетська преса, що в тім рядї виказує найбільший поступ, стараєть ся для своїх читачів о европейський образуючий матеріял. Подає вона найріжнїйші переклади праць европейських письменників, займаєть ся основно арабською історією, пише про арабську фільольоґію, літературу і так далї. — Коли із сим порівнати се, що зроблено послїдними роками в Туреччинї і Персії для преси та літератури, тодї не можна заперечити факту, що останніми часами тамошні народи в умовій области значно пішли наперед. Наслїдком зросту та поширеня арабської і загалом магометанської преси, почуте сьвідомости національної в першій мірі змінено й піднесено. Коли в сїм зглядї говорити про небезпеку, яка загрожує зі сторони ісляму, то небезпека находить ся більше на політичнім поли ніж релїґійнім. Або кажучи иншими словами, европейські держави, які в тамошних країнах репрезентують і боронять своїх політичних інтересів, мусять більше мати ся на бачности ніж християнство, як таке. Не християнству грозить небезпека, але політичним інтересам европейських великих держав. Преса працює інтензивно в напрямі національнім, а через се поступає почутє національної сьвідомости, що головно Анґлійцям у Египтї вже давно дає ся в знаки.

Страшна месть. Кровава траґедія стала ся ондї на зелїзничій стациї Бач Альма на Угорщинї. Машиніста Ал. Чолляна придїлено припадково до тої самої льокомотиви, що топника Мих. Горпата, котрий був його смертельним ворогом. Горпат, прочуваючи лихо, просив начальника стациї, щоби з огляду на ворожнечу між ним а машиністом, змінив їм туру служби, однак уже не було часу на вишуканє иншого топника в його заступстві. Так отже поїхали разом, а машиніст постановив використати кожду нагоду, щоби лиш позбути ся ворога. Коли топник вліз під машину, щоби усунути якусь перешкоду, машиніст пустив машину в рух, а колеса розірвали нещасливого топника на кусні. Машиніста сейчас арештовано.

Месть коня. В Москві лучив ся недавно такий випадок: Пяний візник, Карніков, вертаючи в ночи до дому, знущав ся над конем, бючи його немилосердно. В дома візник випряг коня і хотів завести його до стайнї; однак кінь нечайно кинув ся на свого пана, повалив його на землю, та почав толочити копитами і кусати зубами. На крик Курнікова збігли ся сусїди і виратували його від коня, однак нема надії удержати його при житю. Крім потовченя на цїлім тїлї, відгриз йому кінь зовсїм праву руку. З початку побоювано ся, що кінь є можливо скажений, але лїкарі се заперечили. Кіньместник був незвичайно зморений, а його скіра була густо поперетинана батогом.

„SVOBODA“ (LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
Published every Thursday at
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Published by
The Little Russian Nat'l Union
of America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

K. KIRCZOW, manager
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year.

The largest circulation throughout the United States, Canada and Europe. The only advertising medium. Rates furnished on application.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

„С В О Б О Д А”
часопись для руського народа в Америці і орґан „Р. Н. Союза”, виходить що тижня в четвер і коштує:

в Америці на 12 місяців	$2.00
до старого краю на 12 місяців ...	$2.50
в Америці на 6 місяців	$1.00

Оплачувати ґазету треба всегда з гори.

Адреса:
„SVOBODA“
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Число телефону 498.

Гроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий або почтовий моні ордер. Моні ордер, то є грошевий переказ, котрий дістанете від почтара або аґента на експресовім офісі, пішліть на нашу адресу, бо без того ми не годні гроший дістати.

— За всі оголошеня (адвертайзменти), поміщені в „Свободі”, Редакція не відповідає.

На народнім ґрунті.

XII. Головна Конвенція Руського Народного Союза в Америці належить вже до історії...

Про ухвали сеї Конвенції говорить ся тепер богато: говорять свої, говорять і чужі...

Вже з самих проєктів, друкованих в „Свободі“ перед Конвенцією, було видно, що ся XII. Конвенція нашої орґанізації буде доволі інтересна. І так воно справді було.

Наперед треба зазначити, що ще на ніякій Конвенції Р. Н. Союза не було стільки делеґатів, що на Конвенції у Вілксбері. Здаєть ся, що і на ніякій попередній Конвенції не було стільки людий розумних, сьвідомих своїх прав і обовязків. Кождий відділ нашої орґанізації вислав на сю Конвенцію чоловіка — як то кажуть — з головою на карку, а ми додамо: і зі щирим серцем в грудях. Не диво отже, що Конвенція випала далеко лучше, ніж того надіяли ся деякі наші песимісти.

Вже на першім конвенційнім засіданю слідно було два виразні напрями: правий і лівий. На дальших засіданях всі делеґати поділили ся на два табори, зовсім так як у якім парляменті: з одного боку праве крило, з другого ліве. І „праві“ і „ліві“ поводили ся весь час по джентельменськи, і то в цілім значіню того слова. Між обома таборами була очевидно конкуренція, але конкуренція благородна. І одні і другі мали на оці одну й ту саму ціль; обі фракції стреміли до одної спільної мети: поставити свою орґанізацію на народнім ґрунті.

Кождий делеґат і кождий урядник старав ся тільки про загальне добро цілої орґанізації; ніхто не думав про своє „я“ та про якінебудь особисті інтереси чи користи. З того вийшов такий хосен, що наш дорогий Р. Н. Союз опинив ся на висоті своєї задачі. Вже тепер можуть бути спокійні ті наші патріоти, котрі мали якінебудь сумніви що-до будучности Р. Н. Союза. Вже мабуть і вороги наші притихнуть, бо не знайдуть ніякого „гачка“, на якім хотіли би нас повісити...

Про всі ухвали, які запали на XII. Головній Конвенції, довідають ся наші читачі з конвенційних протоколів, що почнуть друкувати ся на другий тиждень у „Свободі“. Через те ми не думаємо запускати ся на сім місци у якінебудь подробиці; скажемо тут тільки те, що уважаємо за найважнійше.

Головні Конвенції Р. Н. Союза відбувати ся будуть тепер що 3 роки, в місяці маю.

Висилати делеґатів на Конвенцію на кошт цілої орґанізації можуть тільки такі відділи, котрі мають найменше 25 членів. Коли відділ не має 25 членів, тоді має право висилати делеґата на свій власний кошт; єслиж не схоче чи не зможе покрити коштів сам, то вільно йому передати свою повновласть якомусь иншому правному делеґатови; сей делеґат буде заступати дотичний відділ на Конвенції так, як він йому накаже, а через те ніякий відділ Р. Н. Союза не буде в своїх правах покривджений.

Обовязки Духовного Отця Р. Н. Союза суть тепер яснійші тай — сказати правду — більш лїберальні від тих, що були ухвалені на Конвенції клівляндській. Духовний Отець може тепер зробити для орґанізації дуже богато, але без ніякого насильства...

Уряд Головного Орґанізатора знесено, а його роботу приділено Гол. фінансовому Секретарови.

Фонд Народний і Фонд Еміґраційний знесено, а на їх місце заложено новий: Фонд Шкільний в Америці. На сей фонд кождий член буде платити при розметі 3 центи місячно. Сим фондом орудувати буде „Просьвітна Рада“, зложена з сімох членів враз з Гол. Урядом Р. Н. Союза.

Редактора орґану Р. Н. Союза вибирає Конвенція. Він має у редаґованю часописи придержувати ся напряму національно-демократичного і має такі самі права, як і кождий инший головний урядник орґанізації. За страти ним спричинені відповідає своїм бондом. Усунути редактора з його становища може лише весь Головний Уряд Р. Н. Союза.

До орґанізації принимати можна Русинів або й инших Славян, без огляду на їх віроісповідане.

Се була би — так сказати — есенція того всього, що ухвалено на відбувшій ся що-йно Конвенції. Чи ті ухвали будуть для нашої орґанізації корисні, се покаже недалека будучність...

На всякий случай ми мусимо ось тут віддати глубокий поклін всім П. Т. Делеґатам і Урядникам Р. Н. Союза за їх щиру і совісну працю над добром нашої дорогої орґанізації. Побіч всіляких пожиточних ухвал не забули наші посли і за сироти та вдови по членах Р. Н. Союза; не забули і за хорих членів та калік; не забули врешті і за своїх братів та сестер в старім краю. Кому було треба, кождому ухвалено якусь скромну підмогу і кождий повинен бути тепер вдоволений.

На всіх конвенційних засіданях був присутний наш дорогий гість, Вп. Семен Демидчук, якого вислали сюди просьвітні та економічні інституції в Галичині. Він мав аж дві промови і пильно нотував собі всі важнійші бесіди та всі запавші ухвали. Як один з редакторів „Діла“, він певно скаже колись своє щире слово на сторінках сеї часописи і поінформує, як треба, цілу Русь-Україну про тих її дітий, котрих мачуха-судьба вигнала з рідного гнізда в далеку чужину.

Ще кілька слів до всіх Вп. Членів Р. Н. Союза. Братя і Сестри! Наша орґанізація перейшла у послідних часах тяжку тернисту дорогу. Шарпали її і свої і чужі. Здавало ся иноді, що наша довголітна праця розсипле ся на дрібний порох. Як би не Ви, Родимці, і не Ваша характерність та сталість, наш Р. Н. Союз був би потерпів чималу втрату. На Вас оперли ся ті одиниці, котрих Ви поставили на сторожі свого майна, і — виграли! Побідили тут не урядники Р. Н. Союза, але його члени, що не дали нікому збаламутити ся і витревали на своїм становищи до кінця, а сей конець, — то початок нової ери для нашої американської суспільности. Подбаймож тепер, дорога Громадо, щоб наша люба орґанізація зростала з дня на день в сотки і тисячі членів. Закотім рукави і берім ся жваво до праці, бо тільки праця, і то невсипуща праця, вирве нас з недолї та поставить поруч инших, щасливійших від нас народів. Що впало — пропало, що було — минуло... Забудьмо за колишнє горе та за минулі невзгодини, а возьмім ся дружно за руки і сьміло вперед!

Що радили на Конвенції.

От і по конвенції. Неоден цікавий знати, що на конвенції радили, що ухвалили та які наслїдки можуть бути. Хто був на конвенції, той сам видів і чув, але тим, що там не були, треба наперед сказати, що ціла конвенція відбула ся в як найбільшім спокою і порядку. Не було там ані криків ані сварень, хоч були делеґати ріжних поглядів і з ріжними намірами прийшли на конвенцію. Але видко, що делеґати висше цінили загальне добро як своє власне і тому ся конвенція — можу сьміло сказати — не дармувала, не ограничила ся лишень на виборі урядників, але постарала ся задоволити всїх і положила основи, щоби всі члени нашого народа без ріжниці вір і обрядів могли сьміло і безпечно приступати до нашого Р. Н. Союза і найти в нїм те, чого їм треба, а то поміч матеріяльну і моральну.

І так, щоби Р. Н. Союз міг назвати ся дійсно народним, обіймаючим в собі всі верстви і кляси, з котрих наш нарід складає ся, увійшло сего року до уряду аж трох сьвящеників, але не на се, щоби управляти в нїм церковну політику — бо на се є церков — але щоби своєю мудрою радою і участию причинити ся о скілько можливо для добра членів Р. Н. Союза. Переміг клич: іти в народ і з народом працювати, не дїлити ся, але спільними силами рука в руку іти до одної цїли — лїпшої долї нашого народа. А фундаментом, на котрім Р. Н. Союз має будувати свою будівлю, має бути сьв. євангеліє. Отже хотяй Р. Н. Союз не може мішати ся до церковних справ, то однак свою народну сьвітську роботу має оперти на науці Христа т. є. справедливости і правді. В такім дусї має одвічальний редактор — від тепер буде лиш оден до обох часописий — редаґувати „Свободу” і так має поступати ціла народна робота Р. Н. Союза.

А поле буде широке. Читальнї-школи для старших, неуміючих читати. А молодїжию, яка хоче чогось научити ся, буде занимати ся вибраний на се відповідний комітет, складаючий ся із здібних сьвітлих людий тут в Америці. Є надія, що сї люди попровадять як слїд свою просьвітну роботу, а їх змаганє, допомочи тутешним дітям здобути висше образованє, привитають всї члени Р. Н. Союза як найсердечнїйше і від всїх сил своїх еще допоможуть їм. В тій цїли конвенція знесла менші фонди а утворила з них оден фонд шкільний і від тепер кождий член побіч фонду резервового буде платив лиш на оден фонд шкільний 3 цнт. на місяць. Отже фонду еміґраційного ні народного осібного вже не буде.

Сего року зреформовано дещо і саму конвенцію на будуче. І так знесено шконтруючі комісії, котрі лиш забирали дорогий час на конвенції. Лишень послїдних півтора місяця перед конвенцією, не сконтрольованих через контрольну комісію, буде переглядати вибрана на се комісия в часї конвенції. А за те фінас. секретар з касієром і завідатель „Свободи” мають 30 днїв перед конвенцією здати точне і подрібне справозданє касове на письмі і оголосити так, щоби кождий член міг бачити його і відповідно до сего через делеґатів на конвенції жадати чи то обясненя чи більшої ощадности в видатках і т. под. Ухвалено також, щоби із всїми просьбами і скаргами на Уряд на будуче удавали ся члени Р. Н. С. до контрольної комісії, а не чекали аж до конвенції, бо серед навалу ріжних просьб і скарг не можна собі в оден час дати з ними ради. А лиш скарги не залагоджені вдоволяючо контрольною комісією або скарги внесені на контр. комісію будуть ішли перед будучу конвенцію. Також обмежено участь делеґатів з маленьких відділів, а тим самим видатки будучої конвенції будуть менші. Відділ, котрий не має 25 членів, не буде міг посилати делеґата на конвенцію на кошт Р. Н. Союза, але буде міг дати свій голос другому делеґатови иншого відділу, аби його заступав. Слїдуюча конвенція відбуде ся аж за 3 роки, в місяці маю, в Гейзелтон, Па.

Уряд голов. орґанізатора знесено, але за се кождий місцевий орґанізатор має з тим більшою силою взяти ся до з'єднуваня членів до Р. Н. Союза. Розмет остав по старому.

Особлившу увагу членів хочу звернути на Молодечий Р. Н. Союз, котрий до тепер дуже поволи зростав. На сїй конвенції зреформовано його цїлковито і то так добре і догідно для членів, як сего не має нї одна орґанізація в Америці.

Побіч тих місцевих наших справ рішено одну загальну, котра обходить весь наш нарід. Іменно зі зглядом на особливші трудні обставини в старім краю ухвалили делеґати жертвувати на руські школи в Галичинї і на руські читальні в Угорщинї суму $3000.00. Сим дали делеґати доказ найвисшого патріотизму і посьвяти. Показали, що нас не потрафить розділити нї море нї гори, але що оден нарід так в Галичинї як в Угорщинї, оден нам язик, одна судьба спільна. Як колись сьвідомі одиниці з російської України, не зважаючи на спольщену нашу інтелїґенцію в Галичинї, старали ся ратувати її для нашого народа то щирою радою і переконуванєм то грошевою підмогою, а нїколи насьмішками або презирством, так теперішні делеґати Р. Н. С. оказали ся тими сьвідомими Русинами, котрі розуміють, куди мають спішити з першою помочию. Вправдї деякі одиниці, чи то ображені на амбіциї чи так короткозорі, що не потрафили поглянути в даль, стали шемрати проти сего, але загал делеґатів взніс ся висше. Як підчас війни кождий патріот житє своє кладе охотно за свою вітчину, не згадуючи за грошеву поміч, так теперішними часами наш нарід в краю мусить вести війну о много тяжшу і страшнійшу, бо війну культурну, де хитрий ворог — Поляки напосїли ся не лиш на наш край-землю, але що гірше: на наш нарід, бо відбирають нам нашу школу і язик! Отже виступати против помочи, данiй в так важній хвили, рівнає ся, яко би такий чоловік не хотів зачисляти ся до Русинів.

Які-ж наслїдки може мати конвенція? Ріжні! — або добрі або злі. Се залежить від самих членів і від уряду Р. Н. С. Але сьвятим обовязком Уряду і членів обернути ухвали конвенції на добро і розвиток Р. Н. Союза.

На тім хотів бим скінчити. Але одно не можу не згадати. Конвенцію я замкнув скорше, ніж заприсяжена виборча комісія могла обчислити голоси, — така запала відповідна ухвала конвенції — бо єсли би конвенцію хотіло ся було продовжати аж поки заприсяжена виборча комісія не оголосить висліду голосованя, то наразило би ся було Р. Н. Союз лиш на непотрібні більші кошти.

о. Д. Хомяк.

До американських Русинів!

Як відпоручник руських центральних Товариств в Галичині приїхав я до Америки та був присутний через цілий час на XII. гол. конвенції Русько-Народного Союза у Вілкесбери, Па. По скінченю Конвенції хочу поїхати по деяких руських плейзах на просьвітні віча. Не можливо одначе, щоб я був у всіх місцевостях, де живуть Русини. Тому хочу вступити лише до тих кольоній, де є богато наших людий. Ще менше можливим є, щоби я міг відбути всї віча в неділю, бо в такий спосіб мені вистарчило-би часу лише на яких 8—10 віч. Рівнож тяжко мені порозуміти ся все вперед, заки приїду до котрої місцевости. Зазначу лише, що їдучи до Канади, буду вступати по дорозі до тих місцевостий, що є положені по обох сторонах зелїзниці, котра веде до Буфало. Тому прошу отсею дорогою всїх патріотів, котрі хотїлиби, щоби я прибув до них на віче, щоб повідомили мене листовно, де, коли і в котрій годині можна буде зробити таке віче. Заявляю відразу, що де на вічу мали би виринути якісь сварнї, або непорозуміня чи то особисті, чи партійні, то на такім вічу я би не міг бути. Я хочу обговорити лише справи просьвітні, шкільні і економічні, а в тих справах всї Русини повинні йти разом. Коли ріжні **сторонництва не будуть мали часу порозумітись** наперед що до скликаня віча і завязати окремий комітет, то я гадаю, що инші тим не образять ся, наколи одна лише орґанїзація займе ся підготованєм зборів. На віче прецінь можуть прийти всї! Листи в тих справах прошу відсилати до редакції „Свободи" (83 Grand Street, Jersey City, N. J.) а редакція буде менї відсилати їх до кождочасного мого місця побуту. Віча найлїпше скликувати до читальняних або церковних галь — коли то можливе, бо через те не буде ніяких коштів, а шкода кождого цента віддавати в чужі руки. До тепер я порозумів ся що до віч в слїдуючих місцевостях: 1) В **Аллєнтавн, Па.** дня 22. вересня (в неділю) по полудни; 2) в **Нортгемптон, Па.** дня 29. вересня по полудни (неділя); в пятницю дня 4. жовтня о год. 7. вечер в **Тейлор, Па.**; в неділю **дня 6. жовтня о год. 2.** хочу бути в **Олифант, Па.**, а того самого **дня о год. 6.** вечер в **Скрентон, Па. Дальший порядок** оголошу пізнійше.

З поважанєм
Семен Демидчук.

Дещо про теперішню виборчу кампанію.

Чим близше до речинця виборів президента Злучених Держав, тим завзятійша борба відбуває ся поміж трома головними полїтичними партіями. Найбільше примилюють ся американській публиці Рузвельт і Вілсон. Рузвельт понахапував всїляких полїтичних кличів з кількох поступових партій, склеїв собі якусь осібну платформу і — гайда у бій! Вілсон знова удає великого приятеля робітничих кругів, виголошує по містах пламенні промови і злизує без сорому усе те, що написав у своїй історії про зайдів-іміґрантів... Оба ті кандидати аж попріли, так переганяють ся в... шумних передвиборчих промовах.

Третий кандидат, теперішний президент Тафт сидить собі спокійно в дома і тільки приглядає ся з боку „кольосальним" подвигам обох своїх конкурентів. Він мабуть сьміє ся з них в кулак, бо знає, що нарід не повірить на масні слова, але жадає позитивних діл. Вже і Янкеси, хоч як з них насьміхають ся европейські мудрагелї, не дадуть тепер зловити ся на пусту полову. Де двох бєть ся, там третий користає. Таке воно готово стати ся і при сьогорічних виборах на президента: Рузвельт і Вілсон „напрацюють ся", а Тафт осяне дальше головою великої американської републики.

Нігде правди дїти, але Тафт тішить ся великою симпатією у всїх тих, що знають його близше. Він у своїх промовах не уживає піяких „фаєрверків", ніяких демаґоґічних кличів, але за те говорить щиро й отверто, а найважнійше: не накидає ся брутально на своїх противників і не хвалить ся публично своїми вчинками. Він собі добродушна людина, але з горячим серцем до всїх кривджених і поневіряних. Історія запише колись імя Вілєма Г. Тафта поміж правдивих патріотів Злучених Держав і віддасть йому те, що він по правдї заслугує.

Чи при недалеких виборах побідить розважний Тафт, чи його два балакучі та чванливі соперники — побачимо за кілька тижнїв...

Подяка

Ми низше підписані Урядники Укр. Тов. „Просьвіта", відділ 204 Р. Н. Союза, в Ню Йорку, складаємо щиру подяку тов. О. Стеткевичови за щирий труд і працю коло випкоlення аматорів в сьпіві, у штуці „Вихованець", котру відогралось в суботу, дня 21-го с. м. Рівнож складаємо сердечну подяку тов. М. Угорчакови за щиру працю яко режісера в тій штуці.

Уклінно дякуємо Джерзисітським Родичам тих хлопців, котрі брали участь в представленю і з своєї залачі вивязалиєь знаменито.

Сердечну подяку складаємо всїм тим Товаришам і Товаришкам, котрі брали участь в представленю і вивязались після своїх сил як найлучше. Наконець дякуємо всїм нашим Вп. Гостям і прихильникам нашого Товариства, котрі не жалували труду, а прийшли на се представленє, і тим самим показали любов до рідної штуки і симпатію нашому Товариству.

Й. Хомів, предс.,
С. Сєнтий, секр. рек.,
О. Ткачик, секр. фін.,
В. Дзядів, касієр.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

П. І. Ф. Clev.: Ми провірили, що ті гроші, про які говорите, спроневірив инший чоловік, а не той, котрого Ви підозріваєте. Подібної дописи не помістить Вам жадна часопись, хиба тоді, як долучите заприсяжений достовірними сьвідками афідевіт. Справа для кождої редакції дуже небезпечна.

П. М. Ф. Manheim, W. Va.: З Вашою справою удайте ся на адресу: A. Grochowski, 111—115 E. 7th Str., New York, N. Y. Там дістанете як найлїпші інформації і будете певно вдоволені. Кошти невеликі.

П. Р. Ч. West Millville: Дописий, у яких вихваляють ся якінебудь бізнесові компанії, в засади не містимо. Про сю справу писало ся в нашій часописи доволї богато. Допись дістанете назад, скоро пришлете 2-центову марку на пересилку.

П. М. Ч. Clev.: Ваша допись занадто льокальна; вона не заінтересує загалу читачів. Як опишите цілу річ обєктивно і в якімсь порядку, то може й напечатаємо. Тимчасом — до коша.

ЖЕРТВИ НА ФОНД „РІДНА ШКОЛА" В ГАЛИЧИНІ.

Оголошено в ч. 34 „Свободи" $27.75
На хрестинах у п. Василя Янсєвича в Chicago, Ill. зібрав п. Дамян Поплавський жертви від слїдуючих осіб: Василь Янсєвич, Роман Кондратюк і Семен Мотлюк по $1.00; Николай Моранець, Іван Драй, Гриць Кривовяз, Дмитро Мидзяк і Андрей Харків по 50 цт.; Дамян Поплавський 35 цт.; Марко Зінчук, Яцко Солоп, Юлько Зінчук, Тимко Кривовяз і Іван Кривовяз по 25 цт.; Александра Моранець 20 цт.; Іван Смаль, Марія Смаль і Анастазія Зінчук по 10 цт. — Разом . . . 7.60
Іван Носан, Chester, W. Va. . 1.00
І. Гуцуляк з Manchester зібрав на хрестинах у п. Івана Тураника слїдуючі жертви: І. Гуцуляк $1.00; О. Слупецький, І. Захарко, І. Тураник, М. Дмитрик, М. Мацюк, Г. Болюх і О. Дубчак по 50 цт. — Разом 4.50
Загальна сума . $40.85

КВАДРАТОВІ МЕТРИ НА УКРАЇНСЬКИЙ ГОРОД У ЛЬВОВІ.

д. Іван Пізняк з Ню Йорку ч. 16.096.
д. Гр. Мокрій з Curtis Bay, Baltimore, Md. ч. 16.097.
д. Андр. Ґрицький з Curtis Bay, Baltimore, Md. ч. 16.098.
д. Дан. Кравчук з Curtis Bay, Baltimore, Md. ч. 16.099.
д. Ант. Онисик, Jersey City, N. J. 12002—12006.
д. Іван Носан, W. Va. ч. 16.100.

Братство Покрова Пр. Богородиці, від. 7 Р. Н. С, 15 метрів (ч. 12.017—12.031).

Члени Тов. сьв. Арх. Михаїла в Вест Пульман, Ілл., від. 243 Р. Н. С. устроїли забаву, з котрої прихід 10 долярів призначено на закупно землї на український город у Львові — (Вислано посвідки ч. 12007—12016). — М. Карплюк, секр.

N. S. Pittsburgh, Pa: Вацло Гриць ч. 16.042 і 16.043, Сивий Стефан 16.044, Вуйцьо Михаїл 16.045, Дулеба Іван 16.046, Цицик Гриць 16.047, Лех Василь 16.048, Наконечний Михаїл 16.050, Муль Юрко 16.05, Станко Василь 16.054. (Надіслав $10.00 д. Василь Оборишко).

НА ПОГОРІЛЦІВ В СЕЛІ СТОРОНИБАБИ.

Оголошено в ч. 37-ім „Свободи" $76.33
Іван Носан, з Chester, W. Va. 1.00
Тов. ім. М. Січинського в Філядельфії, Па. (Надіслав д. Теодор Грицей) 10.00
О. І. Якимович з Трой, Н. Й. (Збірка в церкві в Трой $5.50, о. І. Якимович $1.50. — Разом 7.00
Разом . . $94.33

Русько-народне віче

в 40-лїтний ювілей Ів. Франка відбудеть ся в неділю дня 29-го вересня (Septembra) 1912, в Lang Hall Ewens au. в McKeesport, Pa. Запрошує ся всїх Русинів місцевих і з околиці.

Комітет вічевий.

ПОШУКУВАНЯ.

Де є Йосиф Ковалєвич, з Долини, пов. Сянік, Галичина. Перед 5 роками перебував в Perth Amboy, N. J. Тепер має находитись в Манчестер, Бофало, або Сейрі, Па. Хтоб о нім знав або він сам, просить ся донести до: Joseph Terefenko, Carteret, N. J.

Сабіна Сороката пошукує свого мужа, Михаїла Сорокатого, що був давнійше в Manville, R. I. Хто би о нїм знав, най дасть знати на адресу: Mrs. Sabina Sorokata, Box 177, Manville, R. I.

Глядаю свого братанича Василя Ґруни. Походить з села Терепча, повіт Сянік. Має перебувати десь коло Вест Рутлянд. Хто подасть про него відомість, дістане в нагороду $5.00. Прошу адресувати: Wasyl Szczujko, Box 64, Fredericktown, Pa. Wash. Co.

Пошукую свого кмотра, Петра Малїйського і його жени. Хто подасть місце пробуваня пошукуваних і їх адресу, дістане $5.00 нагороди. Голоситись на адресу: Frank Kanczuga, Box 68, Holden, W. Va.

Глядаю свого стриєчного брата Осифа Крутого, що походить з села Дзвиняч дол., повіт Ліско, Галичина. Має перебувати десь при мягкім углю. Хто би о нїм знав, або він сам, най зголосить ся на адресу: Василь Кучма, Box 19, R. D. No. 1, Breslau, Pa. via Wilkes Barre, Pa.

Сталість женщини.

Одного разу повішено злодія. Щоби однак „товариші“ не зняли його з шибениці — поставлено на сторожи молодого і красного хлопця. Шибениця знаходила ся недалеко цвинтаря. Хлопець стоїть та стоїть, а тут дуже зимно, бо було се в зимі. Прийшла ніч; настав ще більший мороз, так, що аж дерево в цвинтарнім плоті почало тріскати. Хлопцеви було страшно і перемерз вже до кости. Дивить ся на всі сторони, аж недалеко від цвинтарної брами побачив в віконци мале сьвітло.

— Де є сьвітло, там суть люди — подумав. — Якбим не бояв ся, що мене завтра повісять, колиб товариші повішеного вкрали, то пішов бим.

Так бє ся з думками, а тут мороз страшно йому докучає, то віє йому в лице, то віддих затримує. Нема ради, чи згинути тут від морозу, чи завтра висіти, то все однако — думає хлопець і пішов в сторону того сьвітла.

Коли ввійшов до хати, вдарило на него розкішним теплом — і побачив гарну женщину, одягнену в жалібну одежу, котра з милим здивованєм дивила ся на гарного хлопця.

— Чи пані позволять загріти ся троха?

— Прошу дуже, без церемонії.

— А звідки пані, длячого мешкаєте тут коло цвинтаря? — спитав хлопець.

Красна пані в жалобній одежі усіла близько хлопця. Гарні її очи зайшли сльозами і зітхнувши почала оповідати.

— Мала я улюбленого мужа, красного як архангел, доброго як голуб — я була з ним так щаслива, що з хвилею, коли він попращав ся з тим сьвітом (тут злапала мимоволі руку хлопця і стиснула сильно) постановила я до смерти замешкати в тім домику, щоби бути близько місця, де спочивають його дорогі останки.

І знову стиснула сильнійше руку хлопця.

— Як давно вже пані тут мешкають?

— Два дні з нинішним, любий хлопче. А що ти тут робиш в ночи, милий хлопче, певно мав сходини з красною дівчиною?

— Але де-ж там — я пильную повішеного злодія, щоби його товариші не відтяли від шибениці і не вкрали.

— Чи мусиш стояти до рана?

— Так, бо єсли би товариші вкрали трупа, то завтра я буду на його місце повішений.

— Ох! дежби хто хотів вішати так молодого хлопця!

— Вірте мені, що суть такі, — сказав хлопець.

— Не віру — остань у мене до рана.

Тут знов сильно і з чутєм стиснула руку хлопця.

Рад би я остати, але треба раз пораз заглядати, чи єще висить, бо як би украли, то моя смерть.

Посиділи єще годину. Очи красної пані висхли зі слез і блищали як бриланти. Почала скорше віддихати.

Нараз під дверима хати засвистав зловіщо вітер — і хлопець пригадав собі свій обовязок.

— Мушу йти побачити, чи та падлина ще висить — сказав встаючи.

— Я піду з тобою, — сказала красна женщина — взяла теплу хустку і вийшли.

Коли дійшли до шибениці — колисав ся на ній пустий шнурок... Тіло повішеного злодія вкрали.

— О я нещасливий — стогнав хлопець — завтра буду висіти без ратунку.

— Не будеш висіти добрий хлопче. Я маю ключ від гробу мого дорогого небіщика мужа, возьмемо його і повісимо на місце злодія. Але за те не розлучимо ся аж до смерти — чи добре?

Хлопець якось не відповів зараз і пішли до мурованого гробу — вийняли тіло „улюбленого мужа“ красної пані — і понесли під шибеницю.

Втім хлопець оглянувши добре небіщика, крикнув знов:

— Все до нічого, висільник мав лише два зуби в устах, а пані муж має всі що до одного, то зараз пізнають, що то не той самий.

— Чи лиш о то ходить, любий хлопче, можна предінь тому порадити — і красна женщина вибила великим ключем від гробових дверий „наймилійшому“ небіщикови трийцять зубів.

За хвилю повис він на шибениці, але що був трохи згорблений, отже красна пані потягнула його за ноги, аби ліпше виглядав.

— А тепер ти мій аж до смерти!

— О, дуже перепрашаю, — так не буде!

— А то чому, невдячний!

— Е, бо я бою ся, що і мені було би так, як небіщикови.

ВИКАЗ ЖЕРТВ НА ФОНД РІДНОЇ ШКОЛИ З НОРТГЕМПТОН, ПА.

Тому пів року загомонів по цілій Америці клич „збирати жертви на фонд Рідної Школи“. Коли було слідити за виказами жертв з ріжних місцевостий, мусів кождий прийти до переконаня, що наш руський нарід не єсть тим шумовинєм і колодою всякому культурному житю, по словам п. Вільзона, теперішнього кандидата на президента з демократичної партії.

Той ідейний клич: встаньмо з темноти-неволі по власним силам, збираймо вільні датки на фонд Рідної Школи в Галичині, відбив ся могучо в богато місцевостях і приніс немалий хосен. Був час, що деякі місцевости ішли майже в заводи з другими, збираючи гарні суми на ту ціль. І дивна річ. В столітну річницю незабутнього Маркіяна Шашкевича, котрий перший в Галичині неначе з докором звернув ся до нас всіх словами „Мово рідна, слово рідне хто тя забуває, той не серце але камінь у серденьку має“, той нарід з вдячностию відповідає Йому тепер: лише „в своїй хаті, своя правда і сила і воля“. Яко доказ тої достойної відповіди є ті тисячі, які посипались на рідну школу.

По перечитаню повисших слів, зле зрозуміє мене той, хто скаже: вже дійшлисьмо до мети.

Ні, не дійшлисьмо ще до мети, лише єсьмо тепер доперва на правдивій дорозі до тої мети.

Дорогу до неї вибиралисьмо ріжну. Сецесії робили, страйкували, на жандармські баґнети йшли, в тюрмах голодували, кров проливали, однак ті всі наші заходи показались за слабими против злоби і підступу Поляків. Тою непохитною дорогою показалась тепер найкористнійшою: закладанє приватних руських шкіл, — ідучи за досьвідом житя та за прикладом инших культурних народів, н. пр. Американців. Отже не повиннісьмо сходити з дороги, на яку раз вступили і не спочивати з заложеними руками, бо не маємо ще по чім, лиш дальше витревати в розгарі праці, бо ворог лютий — не спить!

Той ідейнич клич знайшов щирий привіт і в моїй парафії, Нортгемптон, Па. І тут, при щирій волі сьвідомих і жертволюбивих людий, доложилось одну цеголку до великої будови Рідної Школи. — Треба признати, що в Нортгемптон є богато просьвічених людий, котрі стають в перші ряди тих добродіїв, що не ховають ся перед народним податком, за що їм честь! Тими добродіями суть (жертви подані в долярах): Читальня ім. Т. Шевченка 10.00, Кружок аматорський 10.00, о. Омелян Марчак-Баранський 6.30, Тимотей Тимошик 4.58, Григорій Михалівський 2.00, Дмитро Придомірський 1.75, Аксентій Колодій 1.75, Ілько Махиброда 1.50, Николай Кравчишин 1.50, Михайло Голуб 1.50, Никола Казімірик 1.50, Ілько Мула 1.50, Стефан Ковалишин 1.25, Сем. Сеник 1.25, Василь Шишка 1.25, Павло Ленчук 1.00, Іван Нечистий 1.00, Кость Бойко 1.00, Василь Коваль 1.00, Яков Габар 1.00, Стефан Солтис 1.00. Никола Рудько 1.00, Гриць Іванів 1.00, Павло Загородний 1.00, Іван Онушка 1.00. Дмитро Бала 1.00, Теодор Вассер 1.00, Петро Бончак 1.00, Іван Свала 1.00, Дмитро Дробот 1.00, Гриць Гуль 1.00, Павло Чичота 1.00, Антошко Фанок 1.00, Антін Білик 1.00, Михайло Букатович 1.00, Василь Коченаш 1.00. Николай Рибак 1.00; Іван Кирило 60 ц.; по 50 цнт.: Гриць Яремко, Василь Мула, Дмитро Вересюк, Максим Вересюк, Роман Куштай, Іван Стеців, Анна Калуцка, Андрій Целеп, Йосиф Кравчишин, Іван Цигилик, Ксеня Деревянна, Гануська Йовик, Михайло Нечистий, Петро Пеклич; Андрій Термена 40 цнт.; Юрко Мартинюк 35 цнт.; Захарко Гуцайлюк 30 цнт.; по 25 цнт.: Антін Локай, Франко Котвас, Петро Хома, Григорій Кочан, Іван Гаркавий, Павло Маґерка, Онуфер Палій, Прокіп Гаркавий, Михайло Москалик, Гринько Патрай, Сенько Паранька, Іван Вітушинський, Федько Степчук, Іван Сарабун, Іван Гуцайлюк, Гнат Липушинський, Теодозій Хемі, Мартин Придомірський, Павло Куштай, Катарина Яремко, Стефан Добель, Йосиф Геренда, Никола Остап, Іван Придун, Дмитро Мицьо, Стефан Глишта; Андрій Волянський 15 цнт.; по 10 цнт.: Михайло Калац, Анастазія Махиброда, Емілія Кравчишин, Ірена Придомірська, Іван Грех, Никола Жидяк, Стефан Бабяк, Данько Мацко, Андрій Йосик — Разом $85.68 (на валюту австрійську 420 кор.) Ті гроші виславєм почтою, нумер рецепісу 4021, на книжочку 6800 до „Дністра“, де єсть уміщений маєток Рідної Школи. Повисшу суму збирано системою трійок на весілях, хрестинах і складано на мої руки. Чийого імени або жертви не виказано через помилку, прошу дуже зголосить на офіс у власнім і в моїм інтересі. Дальше, на день 29 с. м. єсть запрошений до нас на віче Вп. п. Семен Демидчук, делеґат просьвітних і економічних товариств з рідного краю, щоб поінформував наш загал про політичний стан Русинів в Галичині і Угорщині.

Длятого позір Нортгемптонці! Прийдіть як найчисленнійше, щоб достойно приняти чесного а рідкого Гостя, а притім не понизити себе самих.

Дякуючи за правдиве довірє.

Остаю з повним поважанєм
о. Омелян Марчак Баранський,
гр. кат. сьвященик в Нортгемптон, Па.

Нові книжки і виданя.

Наука про народне господарство. Приступний виклад. Книга перша. Наука про продукцію. Написав І. Кулішер. Переклав Микола Залізянк. Накладом „Господарської бібліотеки Товариства „Просьвіта“ у Львові“. Книжка VI. У Львові, 1912. Сторін 134. Ціна 1 кор. (в оправі 1.60 К.). — **Зміст:** Передмова перекладчика. — Приступний виклад науки про народне господарство: Вступ. Що таке народне господарство? Як воно розвивало ся? І. Потреби. II. Господарство. III. Господарність. IV. Що то є наука про народне господарство? Значінє сеї науки. V. Назва науки про народне господарство. VI. Як розвивало ся народне господарство? (1. Первісне господарство. 2. Доба самостійного міського господарства. 4. Доба народного господарства. 5. Доба світового або міжнародного господарства). — Книга перша: Продукція. Розділ І. Загальна наука про продукцію. І. Що таке продукція? II. Діяльність продуктивна і непродуктивна. III. Галузи продукції. IV. Форми промислу. — Розділ II. Природні умови продукції. І. Розклад води і суші. II. Клїмат. III. Ґрунт. IV. Закон убуваючої плодючости ґрунту. V. Природа як порушаюча сила. — Розділ III. Населенє. І. Абсолютне число населеня. II. Густота населеня. III. Міста і міське населенє. IV. Склад людности що до віку. V. Склад населеня що до пола. VI. Населенє активне і пасивне. Розділ його після занять. VII. Подружа. VIII. Уродженя. IX. Смертність. X. Наука про населенє. — Розділ IV. Праця. І. Що таке праця? II. Праця примусова і праця свобідна. III. Праця ручна і праця машинова. IV. Що то є поділ праці. V. Поділ праці в суспільности. VI. Промисловий поділ праці. VII. Яке значінє має поділ праці для господарського житя? VIII. Злука праці. — Розділ V. Капітал І. Що таке капітал? II. Капіталїзм. III. Капітал основний і оборотовий. IV. Повстанє і зріст капіталу. V. Технічний поступ в його історичнім розвитку. VI. Значінє машин і вплив їх на працю. — Розділ VI. Форми підприємства. І. Громада і артіль (спілка для зарібку). II. Підприємство. III. Особисте і колективне підприємство. IV. Акційні товариства. V. Кооперативне товариство. VI. Державні і міські підприємства. — Розділ VII. Загальні умови продукції. І. Цехи і біржі. II. Свобідна конкуренція. III. Орґанізації підприємців. IV. Инші союзи. — Розділ VIII. Велика і дрібна продукція. І. Велика і дрібна продукція в промислї. II. Велика і дрібна продукція в сільськім господарстві.

Ukrainische Rundschau. Eine Monatsschrift fuer das gesamte Leben des ukrainischen Volkes. — **Inhalt** (Nr. 6/7. 1912): Das Parlament der Chauvinisten. Von M. Danko. — Schewtchenko, der politische Dichter und Kuenstler. Von Alexander Popowicz. — Die Schulfrage in der Ukraine — Napoleon I. und die Ukraine. Von S. Podoljanyn. — Ein franzoesisches Buch ueber die Ukraine. Von Dr. Wladimir Kuschnir. — Die Schrittmacher der Anarchie — Kundgebungen aus der Ukraine fuer die oesterreichische Universitaet. — Umschau.

Січові вісти. Письмо присьвячене січовим справам просьвіті і науці. Виходить що місяця як безплатний додаток до „Громадського Голосу“ у Львові. — **Зміст** ч. 8 (за серпень 1912): Що нам хибує? Як воювали Запорожці. Січова пісня. Огневи, що ліси палить... Вічна боротьба. Ахмет III. і Запорожці.

Дзвінок. Ілюстрована часопись для дітий і молодежи. Виходить у Львові 10. і 25. кождого місяця. — **Зміст** ч. 23. і 24 (з 10. серпня 1912): Ірма Остапівна: Моя вітчина. — До всіх читачів „Дзвінка“. — Іван Липа: Гомін по діброві. — Тета Маруся: З широкого сьвіта. — Записки недоброго хлопця. — Праця і забава. — **Додаток для малих читачів:** Король-Бузьок, арабська казка. — Грім: Звізди — таляри. — І. П.: Гарбуз. — Марина Траченківна: Дощик.

Учитель. Орґан Руського Товариства Педаґоґічного. Виходить у Львові 20. кождого місяця. — **Зміст** ч. 11. і 12 (за серпень 1912): За нашу школу! І. Приватний український мужеський учительський семінар у Львові. II. Український унїверситет у Львові. — Іван Юцишин: Ювилей Івана Франка. — Михайло Макух: Пласт. — Стефан Ковалів: Методична оцінка шкільного підручника п. з. „Рахунки для шкіл народних. ч. IV.“ 1911. — Василь Породко: Шкільний город. — О. С.: Пластова прогулька. — Онуфрій Власійчук: Учительська Службова Праґматика. — На біжучі справи. І. Гроза розбитя учительської солідарности. II. Реорґанізація Вічевого Комітету. — На буденні теми. І. Для вияснeня справи. II. Брак почутя обовязку. — Огляд педаґоґічної преси („Світло“). — Критика і бібліоґрафія (Кароліна Светля: „З наших боїв і змагань“ і „Paedagogische Jahresschau“). — Звіт із Загальних Зборів „Взаїмної помочи галицьких і буковинських учителів і учительок“. — Заява. — Конкурс. — З Дирекції жіночих шкіл Руського Товариства Педаґоґічного у Львові. — Від Комісії підприємств Р. Т. П. — Заява. — Учительська прогулька. — Книжки і журнали надіслані до Редакції. — Оголошеня.

Книжки

котрі можна дістати в друкарні „Свободи":

	цнт.
Ангел та пустельник	15
Америка	15
Американець, веселий образ з житя народу	15
Бери та читай	30
Борба кляс і чому робітники орґанізують ся	15
Весела книжочка з образками	35
В Старім і Новім краю	25
Гостина сьв. Николая, драматична гра для дітий	10
Доля галицької сироти	5
Дещо про звірята	30
Дещо про права і суди	10
Дорога до сьвідомости	10
Еміґрант	15
Журавлі	10
Жите, зарібки, орґанізації і т. п. в Зл. Держ.	15
Зуб за зуб	10
Казки за Циганів	10
Коротка історія Руси	10
Капітал і праця	10
Казки про Жидів	15
Книжочка рахункова	50
Марія	10
Многострадальний народ	20
Народний рух австр.-угор. Русинів	15
Оповіданє про Алі Бабу і сорок розбійників	20
О підземних скарбах	25
Оповіданя про заздрих богів	10
Про нутро землі	25
Покуса	10
Про кінець сьвіта	15
Рицар і смерть	5
Розмова Поляка з Русином	10
Релігійні віровання	20
Русько-англійський тлумач	60
Слово ч. 5.	15
Слово ч. 6.	15
Страшна пімста	20
Смерть	10
Степові люди	15
Страйк	20
Стріляй на смерть, робітнича драма	15
Товариска ворожка	15
Хто з чого жиє	15
Унія в Америці	20
Які то є люди на земли, з 20 образ.	50
Як мужик ходив до царя правди шукати	15
Через кордон	15
Хлопська доля	5

Молитвенники і книжки богослужебні та релігійні.

Звичайна оправа.

Зборник	1.90
Зборничок	1.30
Новий Завіт	2.00
Псалтир	1.00
Бог Надежда Моя	1.00
Хліб душі	60
Хліб душі, латинськими буквами	84
Дорога	52
Дорога, малий	32
Друг душі	50
Горі Серце	84
Ізборник Церковний, малий	70
Ізборник Церковний, мал. лат. бук.	70
Молитвенник, галицкий	66
Псалтир, малий	1.20
Сокровище Душі	80
Зборничок	55
Збірник найкрасших пісень церк.	10
Ангельський хор, збірник народно-церков. пісень під ноти ч. І.	25
Ангельський хор, часть II.	5

Гарна оправа.

Бог Надежда Моя	2.00
Хліб Душі	1.80
Хліб Душі, латинськими буквами	2.00
Дорога	1.70
Дорога, малий	1.00
Друг Душі	1.30
Горі Серце	1.10
Молитвенник	1.80
Молитвенник, латинськими букв.	1.80

Друки.

Метрики шлюбні	3
Метрики смерти	3
Помяник за померших	10
Папір листовий з вінєтами, оден	2

Замовленя належить висилати на адресу:

SVOBODA,
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ПОЗІР! ПОЗІР!

усі ті, що змінюють свої адреси.

Експедиція нашої часописи просить усіх тих Вп. Родимцїв, читачів нашої часописи, які змінюють місце свого побуту чи помешканя, повідомлювати про се адміністрацію „Свободи“ після поданого понизше взірця:

Член відділу Р. Н. Союза ч. .. ..

Імя і назвиско моє звучить ....

....

Моя стара адреса звучить ....

....

Прошу посилати „Свободу“ на нову адресу, яка звучить ....

....

SVOBODA
83 Grand Str., Jersey City, N. J.

ЦІНИ І ПРАВИЛА ОГОЛОШЕНЬ В „СВОБОДІ“

1) ОГОЛОШЕНЯ БИЗНЕСОВІ, які йдуть довший час (від 3 місяців до року) платять ся після специяльної тарифи, яку інтересовані дістануть на жадане листовно.

1-о, 2-о або 3-и разові ОГОЛОШЕНЯ БИЗНЕСІВ по 8 цнт. від слова за кождий раз.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ, як: мітинги брацтв і товариств належачих до Р. Н. Союза поміщає ся безплатно один раз в рубрицї „Рух в Відділах Р. Н. Союза“.

ОГОЛОШЕНЯ ТЕАТРАЛЬНИХ ПРЕДСТАВЛЕНЬ І БАЛЇВ по 2 центи від слова для брацтв і товариств належачих до Р. Н. Союза, а для товариств неналежачих до Р. Н. Союза по 4 центів від слова.

ПОШУКУВАНЄ ОСІБ І РОБОТИ по 2 центи від слова за найменче 10 слів.

КОНКУРСИ ПАРОХІЙ і инші по 3 центи від слова.

ПРОПОЗИЦІЇ ЖЕНИТЬБИ по 10 центів від слова за найменше 10 слів.

Одноразове оголошене адреси 25 центів.

2) Належитість за всяке оголошене мусить бути прислана згори та в цїлости. В противнім разї оголошене безуслівно не поміщає ся. Належитість за дрібні оголошеня можна присилати також почтовими марками

3) Кожде оголошене мусить бути в редакциї на тиждень перед датою виходу того числа часописи, в якім воно має бути поміщене. Оголошень телефоном не приймає ся.

4) За зміст оголошень або за відвічальність оголошуючих ся в часописи фірм редакція не приймає нїякої відвічальности.

5) Кого-б скривджено, або в ким зле обходжено-б ся в тій фірмі, яка оголошує ся в нашій часописи, нехай про се сейчас повідомить редакцію, а коли подасть достаточні докази ошуства, викине ся оголошене несовісної фірми; кромі сего редакція доложить всїх старань, щоб ошуста потягнути до відвічальности.

6) Редакція має право відкинути або перервати яке небудь оголошене, не подаючи причин.

7) Редакція має право жадати від фірм або незнаних осіб, щоб прислали докази, що ведуть свій бизнес чесно і дїйсно зможуть додержати того, що обіцюють в оголошеню.

8) В оголошеню мусить бути тільки правда. Редакція має право відкинути всяке підозріле оголошене.

9) Оголошеня мусять бути писані пером, виразно і на одній сторонї паперу.

10) За дрібні оголошеня редакція не висилає нїяких поквітовань.

В МІСЯЦЮ СЕРПНЮ ПРИСТУПИЛИ СЛІДУЮЧІ НОВІ ЧЛЕНИ ДО ДО Р. Н. СОЮЗА:

Братство сьв. Арх. Михаїла в Ґарі, Індіяна.

В. 322. Крушинський Антін, Клиса Теодор, Присташ Юрій, Лаврівський Іван, Чура Демян, Клиса Теодор, Лазар Іван, Гриневич Лесьо, Марилів Федьо, Цебар Андрій.

Братство сьв. Івана Хрестителя в Олд Фордж, Па.

В. 327. Шестака Ілько, Будогазий Михаїл, Марцінюк Дмитро, Петришин Іван, Ладнюк Стефан, Слободзян Ґриґ., Юнко Данько, Любицецкий Микола, Зельман Филип, Левчик Стефан, Сьвіта Василь, Радковський Іван, Ющишин Микита, Чихай Теодор, Сопків Дмитро, Славута Василь, Гартимович Марко, Риґан Янош, Франта Юзеф, Радковський Микола, Рибак Микола, Любинецкий Олекса, Казимірик Федор, Бурч Василь, Юнка Франко.

Товариство „Запорожська Січ" в Літел Фалс, Н. Й.

Від. 330. Скібінський Ф., Боднар Ф., Вітеняк І., Глива Ф., Климек Р., Сотьблина Н., Голіят Л., Заленецкий Д., Смеречинський М., Андруховський І., Гопуляк Алек., Швайковський Ст., Чабан Н., Іваськів К., Кефер Д., Білобровка А., Петрашек В., Прусак В., Жиромський Н., Яблонський І.

В. 1. Майтан Стефан.
В. 5. Крицкий Андрей.
В. 6. Іликов Іван, Маркуш Василь.
В. 8. Гайдук Михаїл, Кучера Лукач, Метів Йосиф.
В. 9. Дзюбан Іван.
В. 14. Смерек Осип.
В. 16. Біленький Леон, Мигалиско Петро, Солтис Петро, Сьвідер Тимко, Кінь Нестор, Кушко Іван молод., Панько Андрей.
В. 20. Боровський Станіслав.
В. 22. Таптич Петро, Саш Михаїл.
В. 25. Лжафчак Михаїл.
В. 28. Атанишин Анд., Цепкий Юрий, Семанчик Іван, Бабяк Дмитро, Триняновський Яцко, Шалева Лешко, Сохна Андрей, Кунер Вас., Онуфрик Ант.
В. 29. Сторошка Василь, Пакош Николай, Барна Николай, Пирен Гнат, Орловський Стеф., Костишин Гнат.
В. 33. Ружила Семко, Заґебайла Іван, Коваль Дмитро, Которож Дмитро.
В. 36. Кантор Василь.
В. 39. Мельник Михаїл, Мадий Юр.
В. 39. Ковальчик Теодор, Мадараш Андрей, Мацко Данько, Митар Григор., Паньковнч Петро, Піхура Іван, Мацко Алекс., Лукачик Кост., Гима Теодор, Голик Прокоп, Боїфка Іван, Пістун Михаїл, Смільницкий Тимко, Русин Михаїл, Майкович Федор, Лукачик Семко, Кимак Микита.
В. 40. Качмар Іван, Дзюба Федор.
В. 42. Пида Дмитро.
В. 47. Мошора Федор стар., Мошора Федор молодший.
В. 48. Мацулек Френк.
В. 53. Сенчик Іван.
В. 55. Книш Іван.
В. 56. Бліщ Михаїл, Кабала Іван.
В. 60. Батрин Зузанна.
В. 61. Пітер Андрей.
В. 63. Дмитрин Михайло, Дмитрин Іван.
В. 70. Сандович Василь, Наконечний Стеф., Зульковський Френк, Леґенс Й.
В. 73. Пилюк Іван, Ковальчик Мих.
В. 76. Петрик Леон.
В. 78. Слівінський Стефан, Демчур Стефан, Пошилоний Іван.
В. 79. Мельник Олекса.
В. 81. Шандровський Миколай, Захарків Стах.
В. 85. Долінський Стеф., Борецький Ґриґ., Тополнїцкий Алекс., Палагнюк Іван.
В. 91. Дорик Прокіп.
В. 92. Стахів Теодор.
В. 95. Лачевський Іван.
В. 96. Спожарський Василь, Боднар Нестор.
В. 102. Оленик Ґриґ., Грицко Іван.
В. 108. Заґрай Мих., Гиса Стефан, Качаровий М., Баран Н.
В. 109. Брейлек Іван, Гринда Іван, Качур Іван.
В. 105. Роман Петро.
В. 106. Гошовський Никола.
В. 113. Шевчик Дмитро, Ганчарик Дмитро.
В. 114. Сичак Юрий, Чаплинський Владислав.
В. 121. с. Ковальчик Йосиф.
В. 124. Сенько Паранька, Кавний Теодор, Білоус Теодор, Гураль Іван, Сорокач Стефан, Сидоряк Йосиф, Сиванич Онуфер.
В. 131. Шепула Гелена, Лачак Анна.
В. 133. Процкий Василь, Гой Мох.
В. 136. Матвійчик Петро.
В. 140. Брода Андрей.
В. 146. Війтович Тимко, Лелюх Юр.
В. 148. Пелещак Теодор.
В. 149. Паньчишин Вас., Сьвятий Михайло.
В. 153. Шинвець М., Жебжиняк О., Сенкович Ник., Матійцьо Н.
В. 154. Кучма Василь.
В. 155. Козак Василь.
В. 160. Варварчин Анна, Варварчин Теодор, Левко Параскева.
В. 162. Демкович Михаїл, Бернат Іван, Писар Іван, Генькув Іван.
В. 163. Кшиманська Емілія, Гораль Емілія.
В. 166. Маслей Михайло.
В. 168. Гиба Атаназий, Бардаль Тома, Дячишин Дмитро.
В. 170. Маркевич Александер, Вальчук Григ., Вальчук Панько, Токарський Петро, Церковник Вас., Росолюк Іван.
В. 172. Корунута Стефан.
В. 174. Гричак Йос., Белеканич Ол.
В. 175. Головчук Іван, Кирилич Ів., Данилишин Теодор.
В. 182. Маринюк Василь.
В. 183. Бомко Іван, Дячук Василь, Кіцка Ґриґ., Адамчук Йосиф, Ковба Гр., Шеремета Яцентий, Бичинський Йос.
В. 186. Домарац Анна.
В. 188. Ляхавчак Іван.
В. 189. Ленчак Андрей.
В. 192. Вороновський Дмитро, Вічковський Роман, Колодій Лука, Турський Григорий.
В. 193. Цап Якуб, Ґалік Петро, Сторий Людвік, Зебровський Антін, Юрчак Павло.
В. 194. Козак Іван, Пікула Пилип.
В. 199. Василико Анна, Галінська Марія.
В. 200. Велич Катерина.
В. 201. Клепач Михаїл.
В. 206. Галас Мартин.
В. 214. Сверко Василь.
В. 215. Дрозоцкий Броніслав, Козловський Володимир.
В. 217. Тичківський Іван, Музичка Дмитро, Ґінеровський Михаїл, Бандура Теодор, Крайківський Юрко, Балюк С. Скікун Прокіп, Лучишин Мих., Джумак Григор., Музичка Іван, Квасниця Василь, Кваснпця Ник., Іванців Іван, Макогон Михаїл.
В. 220. Нурко Григорий.
В. 223. Карагун Алекс.
В. 224. Пінчак Николай.
В. 225. Мосяк Павло, Ониськo Василь, Никлош Никола.
В. 226. Век Антін.
В. 227. Коземчак Мих., Клим Антін.
В. 228. Вовкулич Марія.
В. 229. Москалик Сенько, Лисанич Мих., Соколовський Теодор, Гінько Ів., Федорович Йосиф, Заєнчковський Ад., Папірчак Іван, Буч Василь, Перетятко Николай.
В. 232. Ґрисяк Ігнат.
В. 237. Кацюбан Филип.
В. 245. Мацульський Мих., Лещук Павло, Сабат Йос., Дідон Михаїл.
В. 246. Дуда Панько.
В. 247. Цицик Юрко, Гринишин П.
В. 248. Кошута Іван, Братах Вас., Гуль Іван, Шимчишин Филип, Білінський Ігнат, Шеремета Петро, Пик Мих.
В. 250. Шеґда Роман, Ваньковнч Й., Ґеча Юрко.
В. 251. Гусар Ник., Чіпіль Николай, Купчик Петро, Вікерчук Дмитро.
В. 253. Михаличко Гринько.
В. 260. Кадрина Михайло.
В. 265. Тутко Мих., Винянський Ів., Гливка Мих., Маркович Іван.
В. 272. Коривчак Антін.
В. 274. Пипяк Василь.
В. 275. Томаш Марія, Цетрик Варвара, Розко Анна.
В. 281. Маслянпй Микита, Вавер Іван, Матковський Василь.
В. 289. Глипала Лука, Рапацкий Ромуальд.
В. 295. Храбор Максим.
В. 296. Лабур Семен, Лабур Мик.
В. 298. Кісовський Йосиф.
В. 299. Андрійчук Петро.
В. 301. Смаль Николай.
В. 306. Войтович Ґриґ., Шевчук Ігнатий, Марков Теод., Коначь Ґриґ.
В. 311. Аґрес Теодор.
В. 313. Лабона Марія.
В. 318. Михаліцка Мелянія.
В. 321. Гнатишин Петро, Кіцак Катерина.
В. 323. Купа Варвара, Купа Іван, Скриль Дмитро, Гасин Мих., Боровець Михайло, Глушек Филип.
В. 325. Грач Іван, Лучка Петро, Цеплий Іван.
В. 326. Мельник Олекса, Молочник Теодор, Лєнпй Марія.

Т. Лабовський,
гол. рекорд. секретар.

Головний Уряд „Р. Н. С." на роки 1910—1912:

Духовний управитель:
о. Мих. Балог, 101 6th St., Monongahela City, Pa.

Предсідатель:
Дмитро Капітула, McAdoo, Pa.

Місто-предсідателька:
Марія Черемшак, Trenton, N. J.

Місто-предсідатель:
Іван Мартон, Whiting, Ind.

Секретар рекордовий:
Теодозій Лабовський, Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський, Box 76, Jersey City, N. J.

Касієр:
Алексій Мартонь, 524 Pine and Franklin St., Shamokin, Pa

Контрольна Комісія:
о. В. Балог, Whiting, Ind.
Константин Поступак, McAdoo, Pa.
Теодозій Каськів, Newark, N. J.

Радні:
Іван Глова, Shamokin, Pa.
А. Стефанович, Ambridge, Pa.
Й. Ялечко, Ramey, Pa.
С. Маркевич, Olyphant, Pa.
Е. Левчик, Elizabeth, N. J.
А. Добош, Lansford, Pa.

Орґанізатор:
Ілько Моранець, 1441 Emma Street, Chicago, Ill.

Головна Канцелярія „Р. Нар. Союза" находить ся під числом 83 Grand St., (у власнім домі) Jersey City, N. J.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. „Товариство Українських Соколів", від. 170, взиває тих своїх членів, котрі не були на послідним мітинґу, щоби конечно зійшли ся сеї суботи, т. є 28-го вересня 1912 в галі церковної на доповняючий мітинґ о год. 8-ій вечер і заплатили свої вкладки. Хто би хотів скорше заплатити, то нехай зголосить ся до фінансового секретаря до дому при 49 Сусекс Стр., 4-ий поверх, межи 5-ою а 10-ою год. вечером. — Ст. Миляпович, предс., А. Шостак, секр. фінанс.

ГЕЙЗЕЛТОН, ПА. Бр. сьв. Кирила і Методія, від. 185, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 6 го жовтня с. р., на котрім буде справоздане касове і вибір нового уряду. На сім мітинґу кождий член має явити ся і вирівнати свій довг, бо в противнім разі буде виключений з братства і Р. Н. Союза. — Й. Стець, предс. П. Семута, секр.

БРУКЛИН, Н. Й. Бр. Пресьв. Тройці, від. 203, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що квартальний мітинґ відбуде ся в суботу, дня 5. жовтня 1912 р. о год. 8-ій вечером, в гали під ч. 76 норт 6 та улиця. На тім мітінґу мусить кождий член явити ся, бо суть дуже важні справи до полагодженя, як також наш делеґат буде складати справоздане з послідної Конвенції Р. Н. Союза. Звертає ся увагу довгуючим членам, аби свої довги вирівнали, бо в противнім разі будуть суспендовані так з Братства як і Р. Н. Союза. Будемо принимати нових членів без вступного до Братства а до Р. Н. С. після статута в місяцях жовтню падолисті і грудню. Мітінґи відбувають ся в кожду першу суботу по першім. — І. Балко, предс., В. Саїв, кас., М. Мигаль, секр.

АВОКА, ПА. Подаю до відомости всім членам, котрі з своєї власної охоти зійшли ся до чесного нашого брата п. Івана Пашкевича і умовили ся завязати відділ Р. Н. Союза, що сей відділ буде називати ся: „Братство сьв. Івана Хрестителя в Авока, Па." Так само і Головний Екзекутивний Комітет Р. Н. С. одобрив сей відділ і надав йому число 326. Отже старайможе ся, Братя Русини, заохочувати до нашого братства як найбільше людий, щоби наш відділ дорівнав вскорі иншим відділам нашої орґанізації. — О. Лесик, предс., Ст. Сеньків, секр., Ів. Пашкевич, кас.

СВОЕРС, ПА. Бр. сьв. Арх. Мих., від 197, повідомляє своїх членів, що братство в комплеті вирушить дня 2-го жовтня с. р. Кождий член має явити ся о семій годині рано в школі під церквою в Своерс, Па. Хто не явить ся, буде караний. — Н. Господар, предс., Л. Лазар, кас., Я. Квачан, секр.

ЧИТАЙТЕ! ЧИТАЙТЕ!

Заходом Товариств „Воля" і „Гайдамаки" відбуде ся
в суботу, д. 5. жовтня (October) 1912 р.
в Manhattan Lyceum Hall, 66-68 E. 4th Str., New York

ТЕАТРАЛЬНЕ ПРЕДСТАВЛЕНЄ

ПАРАЦЯ

комедія в 3 актах зі сьпівами Льва Лопатинського.

ОСОБИ:

Клим Федорчак, богатий ґазда .... т. Микола Куцій
Явдоха, його жінка .... т-ка Емілія Корнат
Настя, їх дочка .... т ка Олена Вавруховна
Василь Федорчак, американець ...... т. Онуфрей Шеремета
Параця, його дочка .... т ка Анна Заплатинська
Іван Синишин, парубок .... т. Дмитро Луцак
Трачкевич, артист маляр .... т. Осип Заплатинський
Ганяк, професор ґімназіяльний ...... т. Василь Лазаревич
Ольга, його жінка .... т-ка Апольонія Боринняк
Ярина, її сестра .... т а Розалія Сюмкайло
Богдан, 1-ша дитина Ганяків .... т. Володимир Кальмук
Ярко, 2-га дитина Ганяків .... т. Іван Андрушко
Гафка, 1-ша гребільниця .... т-а Марія Кальмук
Аниця, 2-га гребільниця .... т-а Юлія Піщак
Пастух .... т. Іван Угорчак
Олекса, 1-ий косар .... т. Теодор Федчишин
Петро, 2-ий косар .... т. Данило Ґула.

Річ діє ся літом коло Сколього.

Режісер: т. А. Петрів. **Музика п. Г Смолинського.**

Початок точно о 8-ій годинї вечером.

Цїни місць: Крісла 1-рядні $1.00, II рядні 75 цнт., III рядні 50 цнт., IV-рядні 35 цнт. — Тікети можна набути в ред. „Гайдамаки", 639 E. 11 ул. В день предст. каса отверта від 6 ої год. вечер.

ПО ПРЕДСТАВЛЕНЮ БАЛЬ І ЛЕТУЧА ПОЧТА ЛЮБОВИ.

„Параця", се найгарнїйша штука. яка коли вийшла з під пера сего талановитого автора „Свекрухи" і прочих. Кождий повинен використати сю рідку нагоду і прийти та полюбувати ся сею так чудовою штукою, а також і балем, на котрім буде приґравати велика оркестра до самого рана. — Приходіть численно і будьте хоч раз в своїм житю задоволені.

Комітет.

